

Εκδρομή στο Βουνό

Λεύκες-Λαγκάδα-Δρυός
Διαμορφώνοντας την εμπειρία
στα μονοπάτια της Πάρου

Βρεπτάκος Σταύρος, Μιρλεούντας Αστέριος, Μπισαμπίκη Κατερίνα
επιβλέπουσες καθηγήτριες: Κλαμπατσέα Ειρ, Καρβουτζή Κ.//σύμβουλος: Κωστόπουλος Κ.

Πειραιάς
Ραφήνα
Σύρος
Νάξος
Σαντορίνη
Μύκονος
Ηράκλειο Κρήτης
Αμοργό
Ανάφη
Άνδρο
Αστιπάλαια
Δονούσα
Φολέγανδρο
Ίος
Ηρακλειά
Κέα
Κίμωλος
Κω
Κουφονήσια
Κύθνο
Λέρος
Μήλος
Πάτος
Ρόδο
Ρέθυμνο
Σέριφο
Σίφνο
Σχοινούσα
Σίκινος
Θηρασιά

Πάρος Αναγνώριση

Βασική πρόσβαση στην Πάρο γίνεται από το λιμάνι του Πειραιά. Τους καλοκαιρινούς μήνες -που πυκνώνουν τα δρομολόγια- συνδέεται και με την Ραφήνα. Λόγω του **κεντρικού σημείου** στο οποίο βρίσκεται η Πάρος στις Κυκλάδες συνδέεται με τα περισσότερα νησιά των Κυκλάδων, με την Κρήτη αλλά και τα Δωδεκάνησα. Η υψηλή συνδεσιμότητα είναι **δείγμα υπερτουρισμού**, αφού τα περισσότερα δρομολόγια πλοίων επιλέγουν να περάσουν από την Πάρο, γιατί αποτελεί κερδοφόρα επιλογή, λόγω μεγάλης επισκεψιμότητας

Τοποθεσία: **Κυκλάδες**

Η Πάρος είναι το τρίτο σε μέγεθος νησί των Κυκλάδων.

Βρίσκεται στο **κέντρο των Κυκλάδων** και **δυτικά της Νάξου**, από την οποία τη χωρίζει στενός δίαυλος πλάτους 3 περίπου μιλίων.

Απόσταση από τον Πειραιά: **90 ναυτικά μίλια.**

Έκταση: **193,308 τετ. χιλιόμετρα**

Μήκος ακτών: **118,5 χιλιόμετρα.**

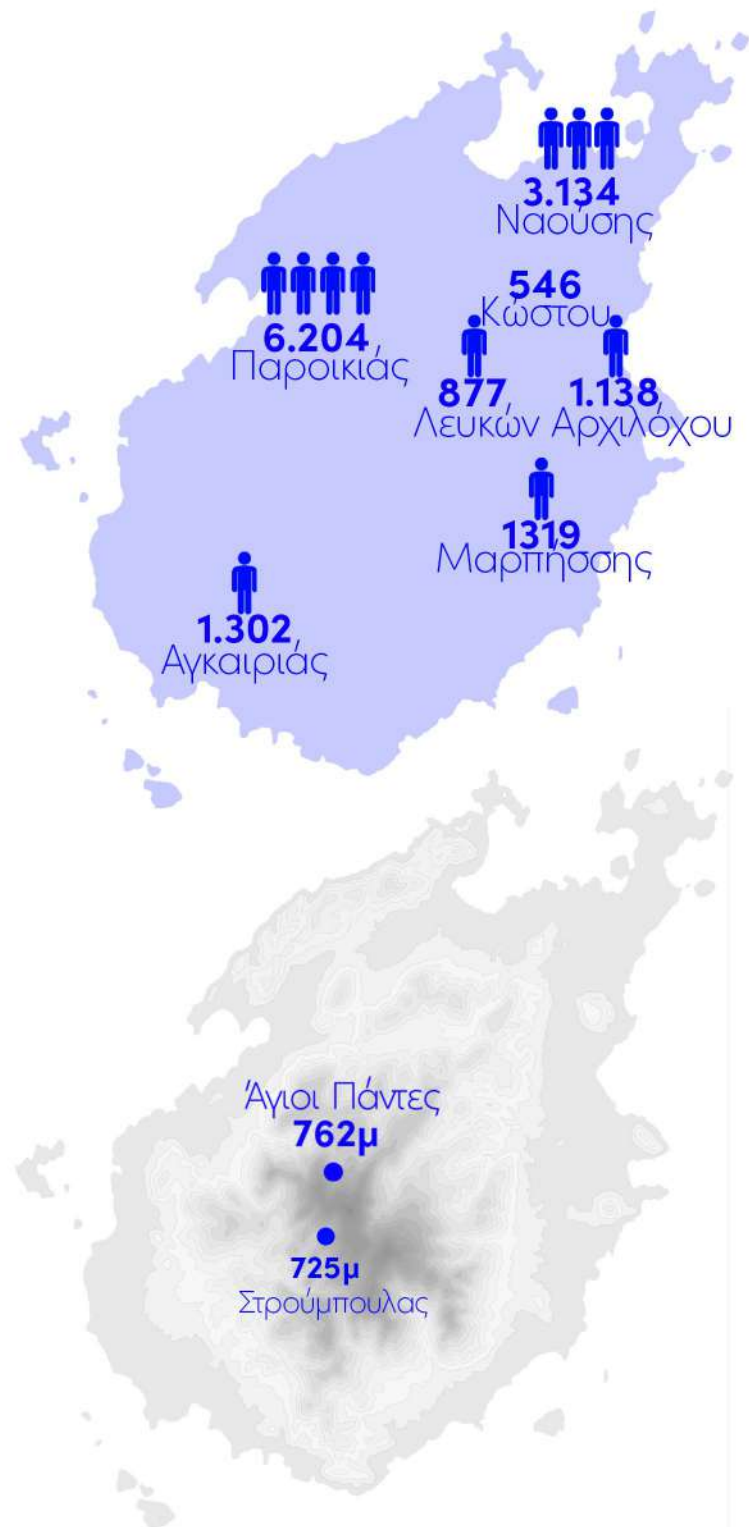
Δημοτικές κοινότητες:

Πάρου (Παροικιάς), Ναούσης, Μαρπήσσης, Αγκαιριάς, Αρχιλόχου, Λευκών, Κώστου.

Πληθυσμός: **14.520** (απογραφή του 2021)

Ορεινοί όγκοι: **Κορυφή Άγιοι Πάντες στα 762 μέτρα.**

εκτείνονται στο **κέντρο** του νησιού με ορεινότερο χωριό τις **Λεύκες (235)**. **Λίγο νοτιότερα η δεύτερη ψηλότερη κορυφή στα 725μ, ονόματι Στρούμπουλας.**

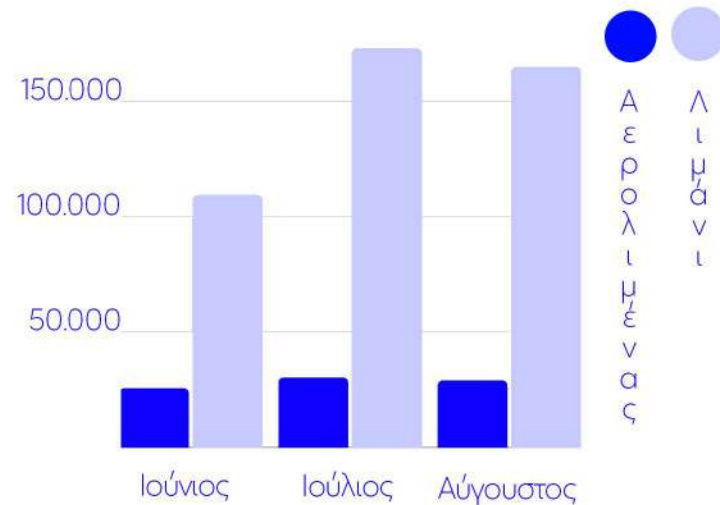

Κύριο Λιμάνι είναι της Παροικιάς. Από την Πούντα γίνεται η σύνδεση με την Αντίπαρο. Από την Νάουσα ξεκινάνε **αλιευτικά σκάφη** κάθε πρωί και υπάρχει μαρίνα σκαφών, ενώ από το Πίσω λιβάδι ξεκινάνε τα **τουριστικά σκάφη για Αμοργό, Κουφονήσια και Σαντορίνη.**

Επίσης, ειδικότερα σε διεθνές επίπεδο, είναι σημαντική η σύνδεση μέσω του **νέου αεροδρομίου** στην περιοχή Βουτάκος. Το 2016 που εγκαινιάστηκε εκτινάχθηκαν οι αφίξεις στο νησί. Δεν αποτελεί ακόμα θεσμικά διεθνές αεροδρόμιο, αλλά καταφτάνουν σε αυτό **charter πτήσεις απο αρκετές χώρες της Ευρώπης.**

Οδικό δίκτυο: Η Πάρος διατρέχεται από έναν **περιφερειακό δρόμο** που "κάνει τον κύκλο του νησιού" και μια διαμετρική παράκαμψη από Παροικιά προς Λευκές και από Λεύκες προς Μάρπησσα. Το υπόλοιπο νησί εξυπηρετείται από πληθώρα ασφαλτόδρομων, τσιμεντοστρωμένων δρόμων και χωματόδρομων.

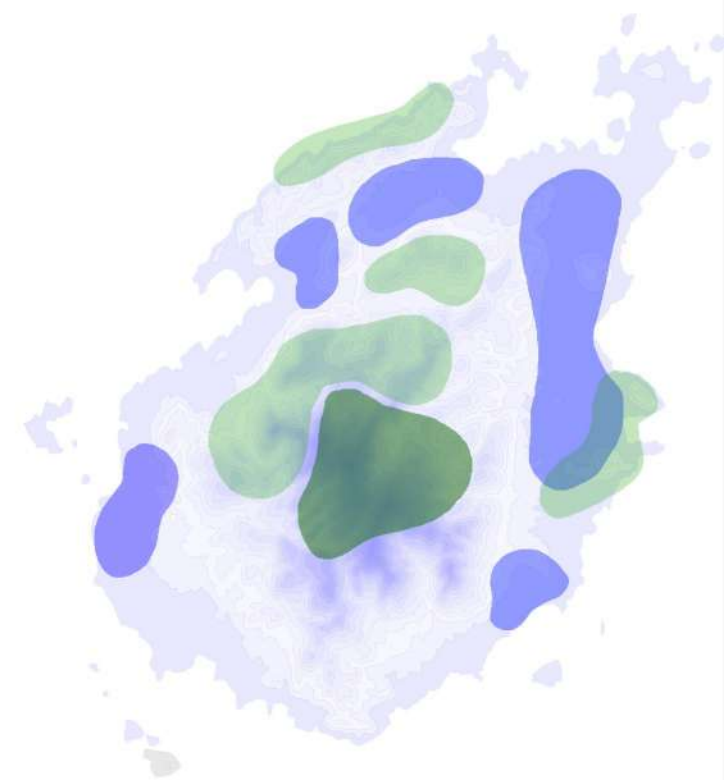
Η Πάρος έχει **πυκνό υδροφόρο ορίζοντα**, σε σχέση με τις υπόλοιπες κυκλάδες, με χειμάρους να διατρέχουν το μεγαλύτερο τμήμα του νησιού, γεγονός που συμβάλει στην βλάστηση και στην ανάπτυξη καλλιεργιών. Παρόλα αυτά τα τελευταία χρόνια βρίσκεται σε **μεγάλη έλλειψη νερού**, λόγω της υπερκατανάλωσης που προκαλεί ο υπερτουρισμός.

Η αγροτική γη εκτείνεται κατά βάση σε **χαμηλά υψόμετρα και στο Βόρειο και Δυτικό** τμήμα του νησιού. Στο νοτιοανατολικό τμήμα της Πάρου, λόγω εγγύτητας στο αεροδρόμιο έχουν μετασηματιστεί οι χρήσεις γής με την γεωργία να εκλείπει. **Ο τουρισμός και η υπερδόμηση του νησιού είναι ανταγωνιστικές διαδικασίες με την γεωργία και την αγροτική γη και σε επίπεδο απασχολήσης και σε χωρικό επίπεδο.**

Βασική καλλιέργεια είναι **το αμπέλι, η ελιά, η συκιά και κηπευτικά.**

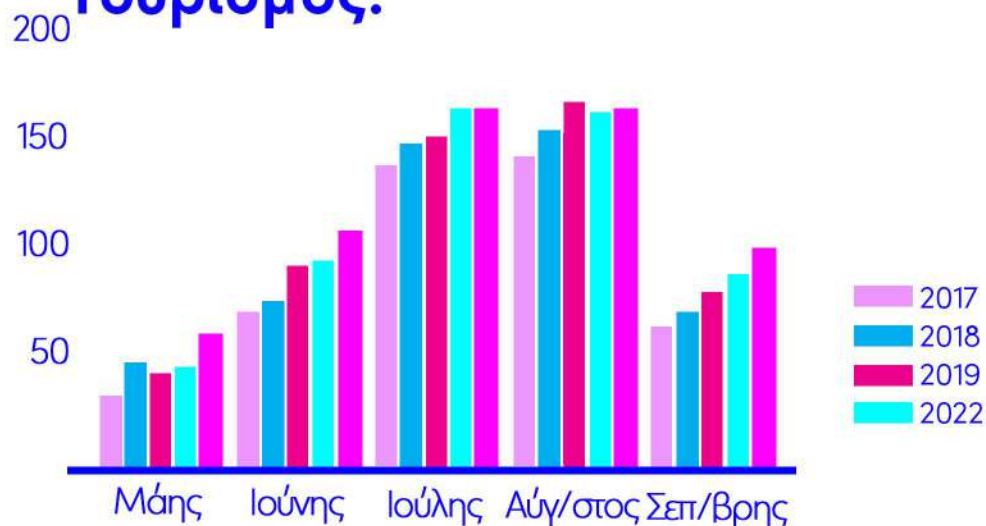
Στο ορεινό και κεντρικό τμήμα παρατηρείται **πυκνότερη βλάστηση και περιοχές προστασίας της φύσης και της άγριας ζωής.** Εκτείνονται κυρίως **λιβάδια** (παρατηρούνται και παραθαλάσσια σε περιοχές με χαμηλά επίπεδα ανθρώπινης παρέμβασης) και θάμνοι και σκληρόφυλη βλάστηση. Επίσης στο ορεινό μέρος του νησιού, κυρίαρχα γύρω από τις Λεύκες υπάρχουν **ελιές**, μεγάλο τμήμα των οποίων καλλιεργείται. Οι βοσκότοποι, μαζί με τον πρωτογενή τομέα, έχουν αρχίσει να εκλείπουν δημιουργώντας πρόβλημα στην κτηνοτροφία και την παραγωγή τοπικών προϊόντων.

- πύκνωση της καλλιέργειας
- πύκνωση της βλάστησης και της άγριας φύσης

Τουρισμός:

Ενδεικτικά στο παρακάτω γράφημα φαίνονται οι αφίξεις στο λιμάνι της Παροικιάς τις χρονιές (2017, 2018, 2019, 2022, 2023)

για να φανεί

(α) το **σύνολο των αφίξεων** στην τουριστική σεζόν

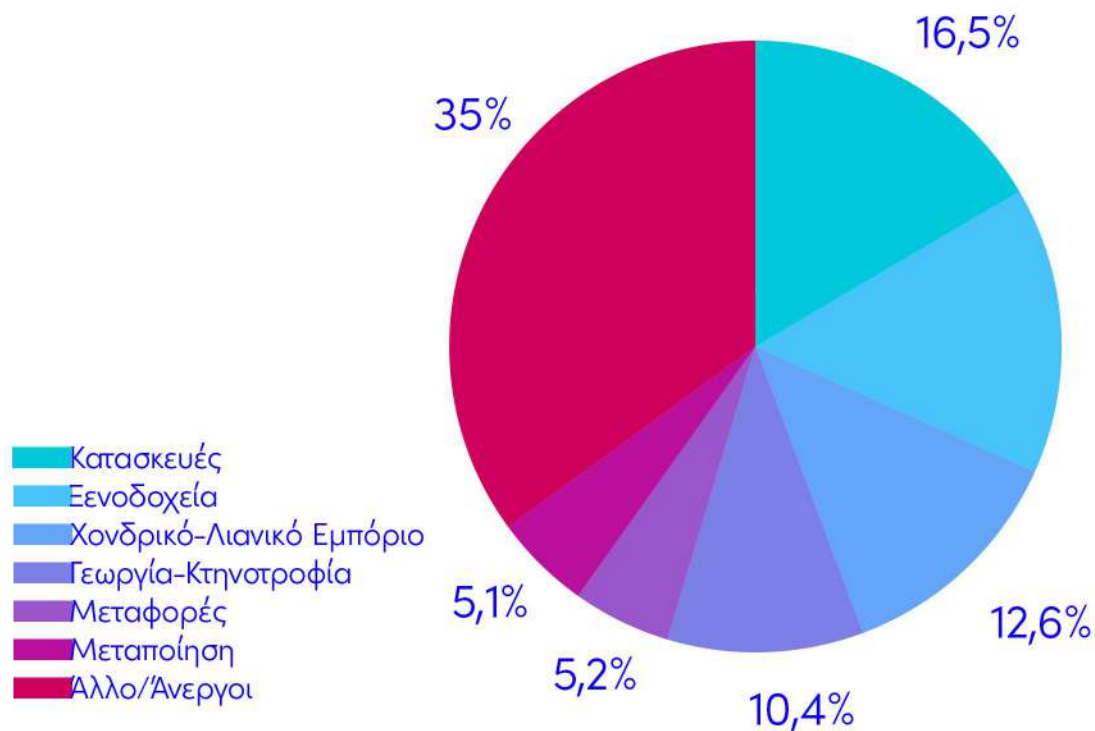
(β) η σχετικές **αυξήσεις** σε βάθος 5ετίας

(γ) η **έντονη εποχικότητα** ακόμα και μέσα στους πιο "τουριστικούς" μήνες

(δ) η **εντονότερη αύξηση Μάη, Ιούνη και Σεπτέμβρη** και η σχετική μείωση του Αυγούστου, αναδεικνύοντας μια **ισχνή τάση για διεύρυνση της τουριστικής σεζόν.**

Επαγγέλματα:

Οι περισσότεροι οικονομικά ενεργοί στην Πάρο ασχολούνται με τον κλάδο της **Κατασκευής και των Ξενοδοχειακών**. Η γεωργία, η κτηνοτροφία και η αλιεία αποτελούν πολύ μικρό ποσοστό, όπως και η μεταποίηση και ο δευτερογενής τομέας. Τα παρακάτω στοιχεία προέρχονται από μελέτη και αφορούν το 2014. Από τότε οι κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες έχουν αλλάξει και **η ανάπτυξη του τουρισμού έχει επηρεάσει την ισορροπία των επαγγελμάτων**, οξύνοντας την διαφοροποίηση μεταξύ επαγγελμάτων που αφορούν τον τουρισμό (Κατασκευή, ξενοδοχειακα, μεταφορες) σε σχέση με τα **παραδοσιακά επαγγέλματα.**

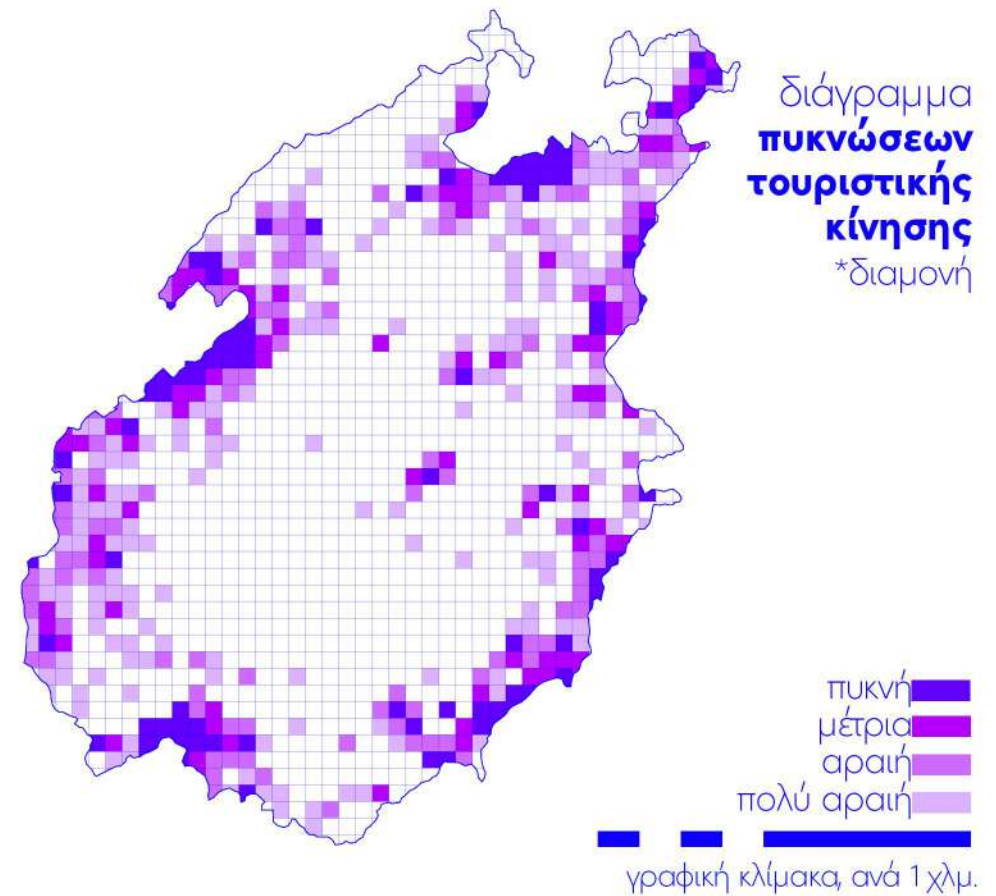
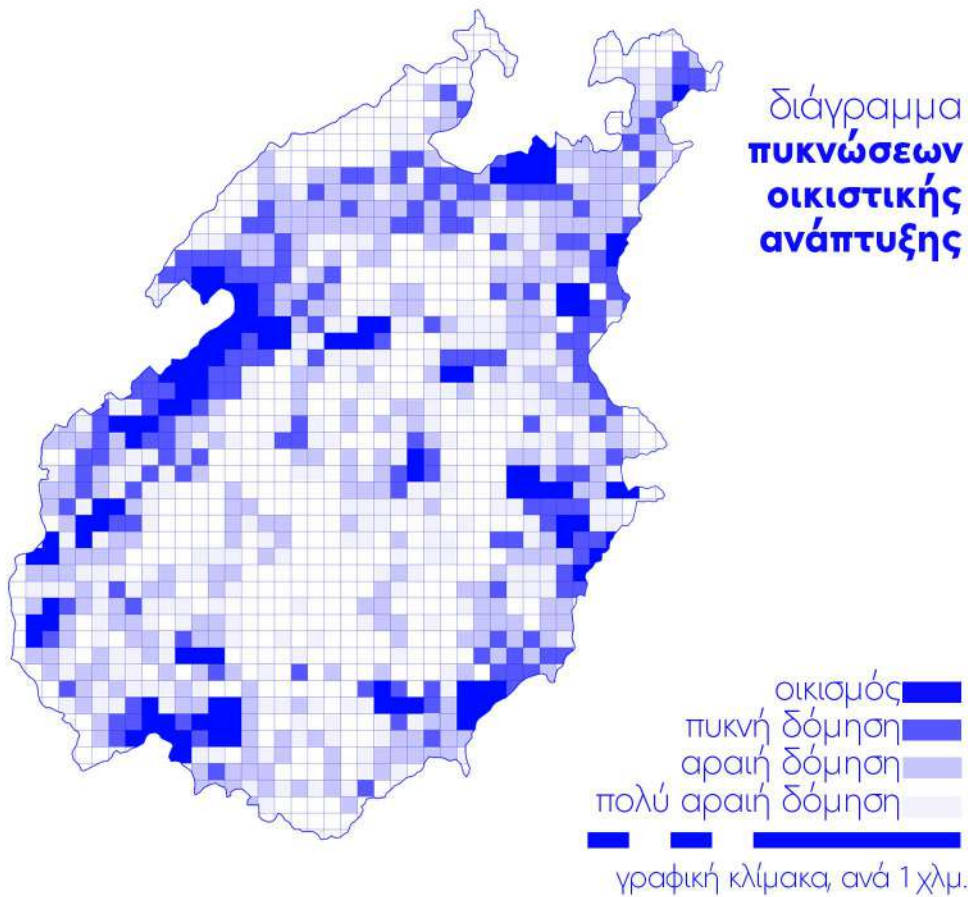
Ο Τουρισμός αποτελεί πλέον τον πιο κερδοφόρο τομέα της οικονομίας, για αυτό και τα επαγγέλματα των Παριανών στρέφονται γύρω από την εξυπηρέτηση του. Τα νησιά των Κυκλάδων δεν έχουν τουρισμό όλο τον χρόνο, αλλά κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες. Οι αφίξεις όμως στην Πάρο, ειδικά τον Ιούλιο και τον Αύγουστο, είναι τόσες πολλές που δημιουργούν πολλά προβλήματα τους καλοκαιρινούς μήνες.

Υπερκορεσμός υποδομών υγείας και υγιεινής, αυξημένη πυκνότητα σε παραλίες, οικισμούς, υπηρεσίες και στο οδικό δίκτυο, ελλείψεις σε βασικά αγαθά με κυριότερο το νερό. Οι πιέσεις αυτές δημιούργησαν την ανάγκη για νέες υποδομές, νέες οικοδομές. Και έτσι δημιουργείται και ακόμα ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα, η υπερδόμηση του νησιού και η καταπάτηση και αλλοίωση του φυσικού τοπίου..

“ο τουρισμός αποτελεί τον πυλώνα της Παριανής οικονομίας από τις αρχές της δεκαετίας του '60 μέχρι και σήμερα.”

(Υπερ)Δόμηση:

Φαίνεται από τα διαγράμματα παραπάνω ότι ο η δόμηση εξυπηρετεί κατά πολύ μεγάλο βαθμό τον τουρισμό. Φαίνεται επίσης ότι οι πυκνώσεις βρίσκονται κυρίως εστιασμένες στην **ακτογραμμή**, τους **οικισμούς** και το **κεντρικό οδικό δίκτυο**. Λιγότερη οικιστική επέμβαση φαίνεται να υπάρχει στην ορεινή περιοχή και το κέντρο του νησιού.

Η σημαντικότερη παρατήρηση όμως είναι ότι το νησί είναι σημαντικά επιβαρυνμένο οικιστικά, με σοβαρές επιπτώσεις προς το περιβάλλον, το έδαφος και το υπέδαφος του νησιού αλλά και φυσικά την εικόνα του νησιού, όπου είναι **αλλοιωμένη**. Το ανάγλυφο του νησιού έχει επηρεαστεί, ειδικότερα από τα υπόσκαφα κτίσματα. Η αγροτική γη χιτίζεται συνεχώς για να εξυπηρετήσει τις ανάγκες του τουρισμού και της εξοχικής κατοικίας, με αποτέλεσμα να υποβαθμίζεται ο πρωτογενής τομέας. Η **διάνοξη δρόμων** έχει επηρεάσει την εικόνα όλου του νησιού και κυρίως των μονοπατιών, τα οποία πλέον έχουν αχρηστευθεί και σε πολλές περιπτώσεις έχουν γίνει δρόμοι. Πολλές φορές γίνονται εκτός σχεδίου με μεγάλες κλήσεις που καταστρέφουν ανεπανόρθωτα το τοπίο.

Τοπικά προϊόντα:

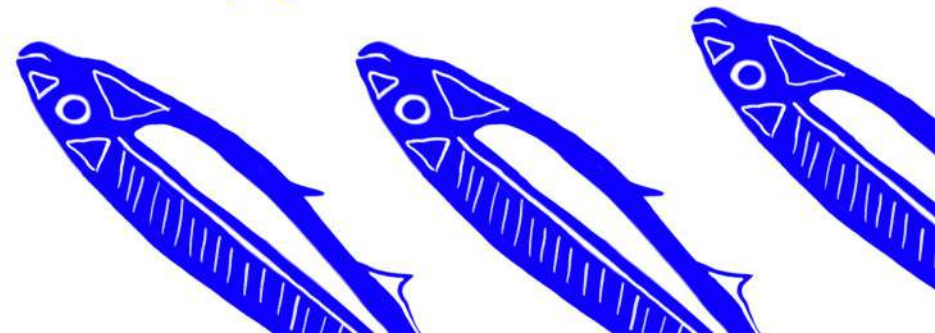
Αμπέλι/Κρασί: Στην Πάρο παράγονται ετησίως μεγάλες ποσότητες **κρασιού και αποσταγμάτων** και λειτουργούν μικρές οινοποιείες καθώς και αποστακτήρια που παράγουν ούζο και την τοπική σούμα. Παράγονται οι δύο Π.Ο.Π. τοπικές ποικιλίες κρασιού, τη **μανδηλαριά** (κόκκινο) και τη **μονεμβασιά** (λευκό).

Κτηνοτροφία/Τυρονομικά προϊόντα:

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, εκτρέφονται περίπου 800 αγελάδες, που αποδίδουν πάνω από 600 τόνους γάλα, ενώ τα αιγοπρόβατα, που ξεπερνούν τις 9.000 κεφάλια, προορίζονται κυρίως για κρεατοπαραγωγή. Παλαιότερα δεν παραγόταν βούτυρο, γιατί οι ποσότητες γάλακτος δεν ήταν αρκετές για μαζική παραγωγή και δεν συνέφερε γιατί δεν συντηρούνταν. Για αυτό επέλεγαν αλμυρά τυριά όπως η **γραβιέρα** και το παραδοσιακό **τουλουμίσιο**. Πλέον παράγονται και άλλα τυριά, όπως το **λαδοτύρι** και η **ξινομυζήθρα**.

Αλιεία/Ψάρια: Πλέον η αλιεία γίνεται κυρίως με τράτες. Τα ψάρια που πιάνονται συνήθως είναι **γόπες, κολιοί, μαρίδες, σαυρίδια, σμέρνες, μουγγριά, πέρδικες και κουτσομούρες**. Για πολλά από αυτά υπάρχουν παραδοσιακές τεχνικές συντήρησης με αλάτι και ψήσιμο από τον ήλιο και τον αέρα. Όταν υποστούν την επεξεργασία ονομάζονται **"γούνες"**.
Ελιές και Ελαιόδεντρα: Στο νησί υπάρχουν γύρω στις **11.288 στρέμματα ελαιώνων** και 1.300 καλλιεργητές. Υπάρχουν τρία ελαιοτριβεία στην Πάρο και είναι το δεύτερο νησί σε παραγωγή στις Κυκλάδες. Όμως το λάδι καταναλώνεται κυρίως στα σπίτια και διακινείται στην τοπική αγορά. Επιπλέον παράγονται **σύκα, μέλι**, περισσότερο για τις ανάγκες των κατοίκων. Παντού στο νησί φυτρώνουν φασκόμηλο, ρίγανη, μάραθο, δεντρολίβανο και άλλα **αρωματικά βότανα**.

διάγραμμα πιέσεων πάρου

Η συνολική εικόνα στο σήμερα είναι μία υπερδομημένη συνεχής πεδιάδα και παράκτια ζώνη, φυσικά με διαφορετικές εντάσεις. Η αστικοποίηση των νησιών των αγροτικών περιοχών και του φυσικού τοπίου είναι ένα φαινόμενο που προβληματίζει ήδη ντόπιους, επισκέπτες και ειδικούς επιστήμονες. Τα νησιά ξαφνικά παρουσιάζουν προβλήματα πόλεων, ελλείψεις σε φυσικούς πόρους, πιέσεις σε υποδομές και αναγκαστικές επεκτάσεις τους για να μπορέσουν να καλυφθούν οι ανάγκες όλων των οικοδομών ακόμα και τον πολλαπλασιασμό παρασώτων. Ουσιαστικά:

οξύνονται οι πιέσεις στους υπάρχοντες οικισμούς -που παράλληλα διογκώνονται

χάνονται τα όρια μεταξύ οικισμών στις περιπτώσεις που είναι κοντά

δημιουργούνται συνθήκες και ανάγκες αστικοποίηση στην ύπαιθρο, χωρίς να υπάρχει δομημένος και σχεδιασμένος οικισμός

Διαφοροποιημένη είναι εμφανώς η **ορεινή περιοχή**. Παρατηρώντας τα διαγράμματα πυκνωσης των ορεινών όγκων και οικιστικής δόμησης φαίνεται ότι είναι δύο παράμετροι αντίστροφοι. Δηλαδή όσο μεγαλύτερο το υψόμετρο, τόσο μικρότερη η πυκνότητα δόμησης.

Αντίστοιχα, όσο μικρότερο το υψόμετρο, τόσο μεγαλύτερη η πυκνότητα δόμησης. Φράγμα αποτελούν τα 300 μέτρα υψόμετρο, γεγονός που εξηγείται -εκτός των άλλων- και από την νομοθεσία και τους Πολεοδομικούς Κανονισμούς της Πάρου.

Η Πάρος είναι ένα νησί που δομείται σε **επίπεδα** γύρω από ένα ορεινό κέντρο, με **ομόκεντρους κύκλους** γύρω του ως προς τα χαρακτηριστικά τα οποία **επηρεάζουν και την δόμηση** αυτών των περιοχών.

Στην Πάρο έχει αλλάξει το μοντέλο οικιστικής ανάπτυξης σε μία **ασυνεχή αλλά διασκορπισμένη ανάπτυξη** των οικισμών που επηρεάζει τις χρήσεις γης και **αστικοποιεί το φυσικό περιβάλλον**. Από ένα δίκτυο παραδοσιακών οικισμών (Παροικια, Νάουσα, Λεύκες, Μάρπησσα, Πρόδρομος), πλέον **τα όρια έχουν χαθεί** και μιλάμε για ένα **σύμπλεγμα πυκνοδομημένων και αραιοκατοικημένων περιχών**. Συνηθώς **εμφανίζεται παράλληλα με τον τουρισμό**, εμφανίζοντας έντονες πυκνώσεις στις ακτογραμμές, γύρω από το κεντρικό οδικό δίκτυο αλλά και τους παραδοσιακούς οικισμούς. Υπάρχουν φυσικά διαφορετικές ποιότητες και νομοθεσία γύρω από κάθε ενότητα περιοχών.

παράκτια ζώνη

ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΟΔΙΚΟ
ΔΙΚΤΥΟ

οικισμοί

Η παράκτια ζώνη διαθέτει επαφή με την θάλασσα, ιδιαίτερη μορφολογία του εδάφους, αρκετούς οικισμούς, παλιά λιμάνια, εκκλησίες και μπορεί να προσφέρει θέα και χαλάρωση, ζητούμενο του τουρισμού όπως έχει διαμορφωθεί τις τελευταίες δεκαετίες στις Κυκλάδες. Η πλειονότητα των ακτών είναι σε **πολύ κοντινή επαφή με το οδικό δίκτυο** και είναι εύκολα προσβάσιμες. Εξαιρούνται δύο σημεία όπου υπάρχει ορεινός όγκος κοντά στην ακτογραμμή, στο νότιο μέρος του νησιού η κορυφή Τρυπητή, ανάμεσα στην Αλυκή και τον Δρυό, και στο Βόρειο μέρος που κοιτάει προς Δύση οι Κορυφές Τηλέγραφος, Χοχλακάς και Κόρακας.

Η εγγύτητα στο **κεντρικό οδικό δίκτυο** προσφέρει δυνατότητα μεταφορών και μετακίνησης αλλά και **διευκόλυνση σε σχέση με τους περιορισμούς των παραδοσιακών οικισμών**, εντός των οποίων δεν περνάνε οχήματα, οι κανονισμοί δόμησης και αισθητικά και σε σχέση με τα μεγέθη και τις χρήσεις είναι πολύ πιο περιοριστικοί κ.α. Επομένως **γύρω από το οδικό δίκτυο αναπτύσσονται περισσότερο επιχειρήσεις και ξενοδοχειακές μονάδες ή ενοικιαζόμενα δωμάτια που επιλέγουν να προσφέρουν την ευκολία της μετακίνησης -και με συγκοινωνία- και της δυνατότητας στάθμευσης ακριβώς έξω από την πόρτα του δωματίου.** Φυσικά πλέον, με τις διανοίξεις ιδιωτικών δρόμων να έχουν γίνει φαινόμενο, αυτή η δυνατότητα δίνεται σε ξενοδοχειακές μονάδες «εκτός σχεδίου» στο μεγαλύτερο μέρος του νησιού.

Οι **παραδοσιακοί οικισμοί** και οι επεκτάσεις τους προσφέρουν την εγγύτητα στην **ομορφιά, την πολιτιστική και πολιτισμική εμπειρία και την συσσώρευση σημείων ενδιαφέροντος** (ιστορικού, αρχιτεκτονικού, πολιτιστικού κ.α.). Προσφέρουν επίσης στους επισκέπτες που το προτιμούν την αίσθηση ότι «ζουν σαν ντόπιοι» (**Live like locals**), μία νέα τάση του τουρισμού την τελευταία δεκαετία, στην οποία συνέβαλε πολύ και η πλατφόρμες βραχυχρόνιας μίσθωσης όπως το Airbnb. Επίσης προσφέρει εγγύτητα σε δημόσια μετακίνηση, ενώ αντίστροφα είναι δυσκολότερη η ιδιωτική στάθμευση.

1.

Άσπρο Χωριό,

νεόδμητος οικισμός κατα μήκος του περιφερειακού δρόμου που απαρτίζεται κυρίως από τουριστικές μονάδες.

2.

Δρυός,

παραλιακός οικισμός που έχουν διευρυνθεί τα όρια του κατά μήκος της ακτής και του περιφερειακού δρόμου.

3.

Χρυσή Ακτή,

πυκνοδομημένες βίλες και ξενοδοχειακές μονάδες μεγάλης κλίμακας και με τεχνητό πράσινο κατά μήκος της ακτής

4.

Λαγκάδα,

ορεινή περιοχή σχεδόν άχτιστη ανάμεσα στις βουνοκορφές Αγριολούκα, Στρούμπουλας, Βουνάλα, Βάρδια.

Δημιουργία διαφορετικών εμπειριών στο Παριανό τοπίο.

Βασικό πεδίο το οποίο μελετήσαμε είναι τα μονοπάτια της Πάρου, με έμφαση σε αυτά στην ενδοχώρα και τους ορεινούς όγκους. Ο περίπατος σαν διαδικασία έχει πολλαπλά οφέλη για τον ίδιο τον περιπατητή αλλά και για το τοπίο και τις τοπικές κοινωνίες. Μπορεί να ενισχύσει την τόνωση, την ανάδειξη και την διαφύλαξη των ορεινών όγκων, των μονοπατιών και των αγροτικών μνημείων που βρίσκονται στις διαδρομές

Ο περίπατος αποτελεί μια δραστηριότητα στην οποία ο περιπατητής έρχεται αντιμέτωπος με τις φυσικές του αντοχές και τις ψυχικές του δυνάμεις. Παρόλα αυτά δεν πρέπει ποτέ να φτάνει στα όρια του, να εξαντλείται. Ειδικά αν το μονοπάτι δεν είναι ειδικά διαμορφωμένο, κατάλληλα συντηρημένο ή αν οι καιρικές συνθήκες είναι έντονες. Οι δυνατοί άνεμοι επηρεάζουν την ισορροπία του περιπατητή, η βροχή την ολισθηρότητα του εδάφους και ο ήλιος την αντοχή και την ενυδάτωση του σώματος του περιπατητή. Στην Ελλάδα έχουμε συνηθίσει τον περίπατο να είναι μια μορφή εξερεύνησης σε τόπους «αχαρτογράφητους» και τα μονοπάτια να είναι ξεχασμένα από την πολιτεία και την ανθρώπινη παρέμβαση και διαμορφωμένα μόνο από την φύση. Αυτό αποτελεί μέρος της γοητείας τους. Παρόλα αυτά τα μονοπάτια στις περισσότερες περιπτώσεις και στην Πάρο αποτελούν το παλιό οδικό δίκτυο, δρόμους που τους έχουν διασχίσει εκατοντάδες χρόνια τώρα άνθρωποι και ζώα, και διατηρούντουσαν συστηματικά. Αυτό σημαίνει ότι και σήμερα, για να είναι ασφαλή για τους περιπατητές, χρειάζονται συντήρηση και ποικίλες παρεμβάσεις.

Η **ασφάλεια στο μονοπάτι** καθορίζεται από:

(1)Σήμανση: καθαρή και ευδιάκριτη σήμανση σε τακτά διαστήματα, η οποία να καθοδηγεί τους περιπατητές στη σωστή κατεύθυνση και να τους ενημερώνει για την απόσταση, τον προσανατολισμό, και τις συνθήκες του μονοπατιού. Σε σημεία όπου υπάρχουν πιθανοί κίνδυνοι, όπως απότομες κατηφόρες, γκρεμοί, ή σημεία με ολισθηρό έδαφος, πρέπει να υπάρχουν προειδοποιητικές πινακίδες ή και κάγκελα ασφαλείας όπου χρειάζεται.

(2)Συντήρηση του μονοπατιού και της βλάστησης: Η τακτική συντήρηση είναι απαραίτητη για να διατηρείται το μονοπάτι σε καλή κατάσταση. Αυτό περιλαμβάνει την απομάκρυνση πεσμένων δέντρων, την επιδιόρθωση κατεστραμμένων τμημάτων, και τη διασφάλιση ότι το μονοπάτι παραμένει προσβάσιμο. Η βλάστηση γύρω από το μονοπάτι πρέπει να συντηρείται ώστε να μην εμποδίζει τη διέλευση ή να κρύβει την ορατότητα του μονοπατιού.

(3)Απαραίτητες σχεδιαστικές παρεμβάσεις: Το έδαφος πρέπει να είναι όσο το δυνατόν επίπεδο αλλά κυρίως σταθερό, ώστε να αποφεύγονται οι ολισθήσεις. Σε σημεία όπου το μονοπάτι τέμνεται με φυσικά ρέματα ή ποτάμια πρέπει να υπάρχει σχεδιασμένο ασφαλές πέρασμα και σωστή αποστράγγιση ώστε να αποφεύγεται η συσσώρευση νερού.

(4)Ενημέρωση και κατάλληλος εξοπλισμός των περιπατητών: Πληροφοριακά σημεία με χάρτες, οδηγίες και πληροφορίες για τις συνθήκες του μονοπατιού (π.χ, κλίμα, καιρικές συνθήκες) βοηθούν τους περιπατητές να προετοιμαστούν κατάλληλα. Περιπατητικός Χάρτης, πυξίδα και σφυρίχτρα. Εξοπλισμός για πρώτες βοήθειες, καθαριότητα, ενυδάτωση και τροφή αλλά και προστασία από τον ήλιο είναι απαραίτητος.

Στην συγκεκριμένη εργασία μελετήθηκε το μονοπάτι νούμερο 2, από τα 4 σηματοδοτημένα μονοπάτια της Πάρου, **Λεύκες-Λαγκάδα-Δρυός**, αλλά η πρόταση μας στήθηκε με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορέσει να αποτελέσει μοντέλο για εφαρμογή και σε άλλα μονοπάτια.

////////////////////////////////////

Το συγκεκριμένο μονοπάτι επιλέχθηκε γιατί διασχίζει ένα μεγάλο μέρος της Πάρου, περνά ανάμεσα από σημαντικές κορυφές, προσφέρει οπτικές προς πολλές κατευθύνσεις αλλά και ποικιλία στην βλάστηση. Γενικά αποτελεί τελείως διαφορετική εμπειρία. Την ποικιλία αυτή την διευρύνει ακόμα περισσότερο η στιγμή μέσα στο έτος που επιλέγει κανείς να το επισκεφθεί, διότι η βλάστηση και το τοπίο αλλάζουν συνεχώς εικόνα.

φτιάξαμε ένα διάγραμμα της βλάστηση ώστε να φανούν οι πυκνώσεις συγκεκριμένων ειδών, χωρίζοντας την σε (1) αραιή βλάστηση και πετρώδες έδαφος, (2) πυκνή χαμηλή βλάστηση, (3) αγροτικές εκτάσεις, (4) κάμπος και οικισμοί και φυσικά επισημάναμε τα δύο σημεία με πευκοδάσος αλλά και τις πυκνώσεις αρωματικών φυτών

>>>

περιγραφή διαδρομής

Εκκίνηση αποτελεί ο **οικισμός των Λευκών**, όπου από την κεντρική τους πλατεία διασχίζουμε μεγάλο μέρος του παραδοσιακού οικισμού, αλλά και του ρέματος Λουμπαρδοχωρίου για να φτάσουμε στην περιοχί Αγιάσι, στα όρια του οικισμού, από όπου ξεκινάει το μονοπάτι και η **μαρμαρόστρωτη ανάβαση**, τα απομεινάρια του παλιού δρόμου. Η ανάβαση κρατά για περίπου 150-200 μέτρα ανύψωσης και 2 χλμ απόστασης. Εκεί υπάρχουν και ενδιαφέροντα σημεία που προσφέρονται για **στάση και με φυσική σκιά αλλά και με ερείπια με αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον αλλά και βράχους τεραστίων διαστάσεων**. Ακολουθεί μια χαλαρή, ήπια διαδρομή χωρίς υψομετρική διαφορά και με καθαρή **ορατότητα στις βορειοανατολικές ακτές**, τους οικισμούς του κάμπου και τον λόφο του Αγ. Αντώνιου. Φτάνουμε στην κατάβαση του ρέματος, σημείο αρκετά απαιτητικό γιατί δεν υπάρχει σηματοδοτημένο μονοπάτι και σε αρκετά σημεία η κλήση είναι αρκετά απότομη. Όσο πιο κοντά σε ρέματα βρισκόμαστε, η βλάστηση αλλάζει, γίνεται πιο **πυκνή και ποικιλόμορφη**, γιατί ευδοκιμούν και είδη με μεγαλύτερες απαιτήσεις σε νερό. Το δύσκολο μέρος της διαδρομής μπορεί να αποφευχθεί και να ακολουθήσει ο περιπατητής από παράλληλο χωματόδρομο. Στην συνέχεια περπατάμε για περίπου 1 χλμ ανάμεσα στις κορυφές και αρχίζουμε να παρατηρούμε από αριστερά μας την περιοχή της Λαγκάδας από μακριά. Φτάνουμε στην διαστάυρωση στο **διάσελο** ανάμεσα στις κορυφές Βουνάλα και Βάρδια, όπου πλέον έχουμε καλή ορατότητα και νότια και ανατολικά. Από εκεί αρχίζει η **κατάβαση παράλληλα με το ρέμα** στην αρχή από χωματόδρομο και μετα από μονοπάτι, σε πολλά σημεία του μαρμαροστρωμένο. Υπάρχει μια διακλάδωση προς **εξερεύνηση προς την περιοχή της Λαγκάδας**, όπου έχει πολύ ιδιαίτερη βλάστηση και νερό μέχρι και καλοκαιρινούς μήνες. Μετά, η περιοχή που ονομάσαμε **αγκαλιά** είναι αυτή του μονοπατιού που κινείται περιμετρικά του βουνού για να φτάσει να δει το Άσπρο χωρίο και τον Δρυό και να καταλήξει πλέον στην **Λύτρωση**, στο σημείο λήξης της διαδρομής, τον **Δρυό**, που προσφέρει πάρα πολύ ωραία νερά που θα μπορούσαν να χαλαρώσουν τον περιπατητή από την πολύωρη διαδρομή.

Ξερολιθιά.

η τέχνη της και η συμβολή της στο φυσικό τοπίο και τις καλλιέργειες

κατασκευή με λίθους **χωρίς συνδετικό υλικό** - εν ξηρώ.

οι μεγάλες πέτρες τοποθετούνται ισορροπημένα από τις δύο πλευρές και αποκτούν ευστάθεια με το σφήνωμα μικρότερων πετρών. Στην πάνω πλευρά συνήθως τοποθετούνται είτε σχιστόπλακες κάθετα, είτε φρύγανα, για να μην πατάνε πάνω και περνάνε τα ζώα.

Τα νησιά του Αιγαίου, και ειδικότερα οι Κυκλάδες χαρακτηρίζονται από **άγονο έδαφος και απότομες πλαγιές**. Για να μπορέσει να αναπτυχθεί η γεωργική παραγωγή αναπτύχθηκε **η τέχνη των αναβαθμίδων με την μέθοδο της ξερολιθιάς**, που μετατρέπουν την άγονη και απότομη πλαγιά σε **οριζόντιες καλλιεργήσιμες επιφάνειες** που καταφέρνουν και συγκρατούν το νερό και το χώμα. Η απουσία κονιάματος, αλλά και η ειδικά διαμορφωμένη κλίση επιτρέπουν την **διαχείριση του νερού** από τις βροχοπτώσεις με τρόπο τέτοιο, ώστε να **συγκρατείται το απαραίτητο νερό** και χώμα, αλλά και να **μην λιμνάζει**, αλλά και να φεύγει με τέτοιο τρόπο ώστε να **μην καταστρέφει την επόμενη**.

Δεν αφήνει το γόνιμο έδαφος να διαβρωθεί και να παρασυρθεί προς τη θάλασσα και αφ' ετέρου συγκρατεί το πολύτιμο νερό που αργότερα θα καταλήξει σε χειμάρρους, αφού πρώτα έχει **ποτίσει καλά το έδαφος** και την καλλιέργεια. Αποτελούν **καταφύγιο της άγριας ζωής**, αν εστιάσουμε μόνο στον ρόλο τους ως δίκτυα που προσφέρουν ευνοϊκές συνθήκες ζωής τόσο για την πανίδα όσο και τη χλωρίδα της περιοχής.

Όσον αφορά το τοπίο και την εικόνα των νησιών, η συμμετρία των πέτρινων όγκων της ξερολιθιάς είναι τόσο **αρμονικά δεμένη με το περιβάλλον** που μοιάζει να είναι αποτέλεσμα μιας φυσικής διεργασίας και όχι της επέμβασης του ανθρώπου. *«Δημιουργούν ασύμμετρα γεωμετρικά σχήματα, επιβάλλουν τη δική τους αρχιτεκτονική τοπίου, στρίβουν, ανηφορίζουν ακολουθώντας το ανάγλυφο του εδάφους»*. Μοιάζουν με σκαλοπάτια σκαρφαλωμένα πάνω στα βουνά και οι πεζούλες **παίρνουν την μορφή τους ανάλογα με την κλίση του εδάφους**. Εάν αυτό είναι πολύ επικλινές, κτίζονται κοντά η μία στην άλλη και είναι πιο ψηλές, ενώ όταν η κλίση είναι μικρή, έχουν μεγαλύτερη απόσταση μεταξύ τους και είναι πιο χαμηλές.

συγκράτηση
απαραίτητων
στοιχείων

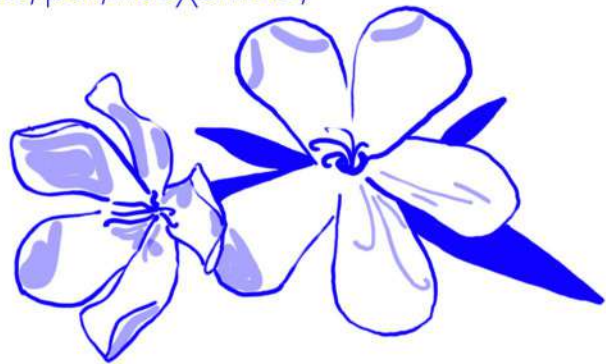
διαμόρφωση εδάφους σε
αναβαθμίδες
διαχωρισμός χωραφιών
εμπόδιο για τα ζώα
η τεχνική χρησιμοποιούνταν και
για **κατοικίες, αγροικίες**
-κτίσματα για προστασία των
αγροτών και βοσκών από τις
καιρικές συνθήκες και **πηγάδια**.

**συγκράτηση του
χώματος & του νερού
καταφύγιο άγρια ζωής**

Το κροκοδειλάκι, *Stellagama stellio* είναι μια μεγάλη μεγέθους σαύρα, με σχετικά πεπλατυσμένο σώμα, καλοσχηματισμένα πόδια και μακριά ουρά. Το μήκος της φτάνει συνολικά τα 30 εκ. μαζί με την ουρά, η οποία είναι σε μήκος περίπου όση και το σώμα. Είναι ημερόβια σαύρα που αρέσκεται να λιάζεται αρκετά και προτιμά πετρώδη και ξηρά ενδιαπτήματα. Στις κοιλότητες τους συναντάμε πολλά είδη **λειχήνων** που επιτρέπουν αργότερα την εγκατάσταση ανώτερων ειδών, ενώ βρίσκουμε και πολυάριθμα είδη φυτών και ζώων. Εκεί φύονται φυτά όπως ο **αμάραντος** το **σαπουνόχορτο**, και ανάλογα με το κλίμα και την απόσταση από τη θάλασσα, μπορεί να συναντήσουμε αμπέλια και συκιές.

Στους βιότοπους αυτούς συχνάζουν επίσης διάφορα είδη **σαύρας**, **φίδια** και **σαλιγκάρια**, ενώ στις σχισμές **περνούν στη χειμερία νάρκη πολλά έντομα** όπως οι γνωστές μας πασχαλίτσες.

Υλικότητες

ορεινών όγκων Πάρου.

Η χλωρίδα των Κυκλάδων ανήκει φυτογεωγραφικά στην περιοχή της Παραμεσογείου και έχει ως χαρακτηριστικό την **έλλειψη δασών** και την επικράτηση **αιθαλών σκληρόφυλλων και φρυγάνων**. Μεταξύ αυτών αναπτύσσονται πολλά **βολβώδη, κονδυλώδη και ακανθώδη φυτά**.

Η Πάρος είναι ένα νησί με πολλά **υπόγεια νερά και ρέματα** σε όλο το πλάτος της. Αυτό σημαίνει αρκετή **άγρια βλάστηση και έφορο πεδίο για καλλιέργειες**. Η βλάστηση ενός μέρους πρέπει να μελετάται μέσα σε 12 μήνες και όχι σημειακά μέσα στον χρόνο και η εικόνα της Πάρου αλλάζει ανάλογα με την εποχή. Τον χειμώνα και την άνοιξη είναι **καταπράσινη** από χλωρά χορτάρια, αγριολούλουδα και καλλιέργειες τα οποία το καλοκαίρι ξεραίνονται και δίνουν ένα **σταχί χρώμα** σε μεγάλες εκτάσεις του νησιού.

Οι σκληρόφυλλοι θάμνοι δημιουργούν μια “κουβέρτα” που καλύπτει μεγάλες εκτάσεις και τις καθιστά σχετικά δύσβατες και δημιουργούν **ποικιλία χρωμάτων** ενώ σε άλλα σημεία παρατηρούνται αρωματικά φυτά όπως άγριο θυμάρι και φασκόμηλο, τα οποία **ενισχύουν και την αίσθηση της οσμής**.

“Από την πέτρα αδανυθήκαμε και με την πέτρα ζήσαμε. Φτιάξαμε τα σπίτια μας, τους δρόμους, την χρησιμοποιήσαμε σαν εργαλείο και όπλο, σαν κοσμημα, σαν φυλαχτό, έγινε το μέσον για να πούμε τον καημό και τα όνειρα μας, έγινε συχνά ο θεός μας.”

Η Ιστορία των Κυκλάδων είναι άμεσα συνδεδεμένη με την **γεωλογία και τις πέτρες της**. Η μελέτη των αρχαίων πολιτισμών γίνεται πάνω και μέσα από αυτές. Είναι **σύμβολο ανθεκτικότητας** στον χρόνο και τον καιρό. Ο πολιτισμός είναι εξάλλου το σύνολο των απαντήσεων που δίνει ο άνθρωπος στις προκλήσεις του περιβάλλοντος.

Η Πάρος περιλαμβάνει στο έδαφος της **μεταμορφωμένα πετρώματα** και κυρίως μάρμαρα, γνεύσιους και μαρμαρυγιακούς σχιστόλιθους. Χαρακτηριστικό των μεταμορφωμένων πετρωμάτων είναι τα **“νερά” ή οι ίνες ή οι στρώσεις ή οι κόκκοι**, που επηρεάζουν την υφή, την όψη αλλά και την μεταχείριση τους ως υλικά.

Η Πάρος είναι γνωστή για το **ολόλευκο λεπτόκοκο μάρμαρο** της, με τη διαφάνεια να φτάνει μέχρι και τα 45 χιλιοστά. Από αυτό πλάστηκαν πολλά αριστουργήματα και κατέστησε το νησί κέντρο εμπορίας και εξαγωγής του Μαρμάρου.

Στην βόρεια πλευρά συναντά κανείς γρανίτες και γνευσιογρανίτες (κολυμπήθρες Νάουσας) και στην ανατολική Πάρος σερπενίτες που έχουν προέλθει από περιοδίτες. Στο κεντρικό μέρος βρίσκεται γρανίτης, που του έχουν δώσει το όνομα του παρακείμενου χωριού, **“Λεύκες”**.

Ελιά, πέτρινη μάντρα και βράχια, στο Βάθος λουλούδια.

Ιδιαίτερη μορφολογία βράχων κατά μήκος δρόμου

“Η πέτρα και η θάλασσα είναι τα βασικά στοιχεία του περιβάλλοντος των Κυκλάδων, που καθόρισαν την καθημερινή πρακτική, την δόμηση, τα επαγγέλματα αλλά και την ιδιοσυγκρασία των Κυκλαδιτών.”

Τα πετρώματα της Πάρου έχουν καθορίσει τους παραδοσιακούς τρόπους δόμησης, οι οποίοι με την σειρά τους έχουν διαμορφώσει και το Παριανό τοπίο. Οι ξερολιθιές, τα ανεπίχριστα κτίσματα και οι φυσικά διαμορφωμένοι ιδιαίτερου κάλλους βράχοι που πολύ συχνά συνοδεύονται από μικρής κλίμακας κτίσματα και ιδιαίτερη βλάστηση συνθέτουν το ορεινό παριανό τοπίο. Μέσα από την σκληρόφυλλη “παχία” και χαμηλή βλάστηση ξεπηδούν πετρώματα. Μέσα από τα πετρώματα ξεπηδούν αγριολούλουδα. Το τοπίο είναι γεμάτο **αντιθέσεις** υφών, ποιημάτων και χρωμάτων με το μπλέ της θάλασσας να πλαισιώνει πάντα το σκηνικό.

Ξερολιθική κατασκευή, βράχια με ενδιάμεση βλάστηση.

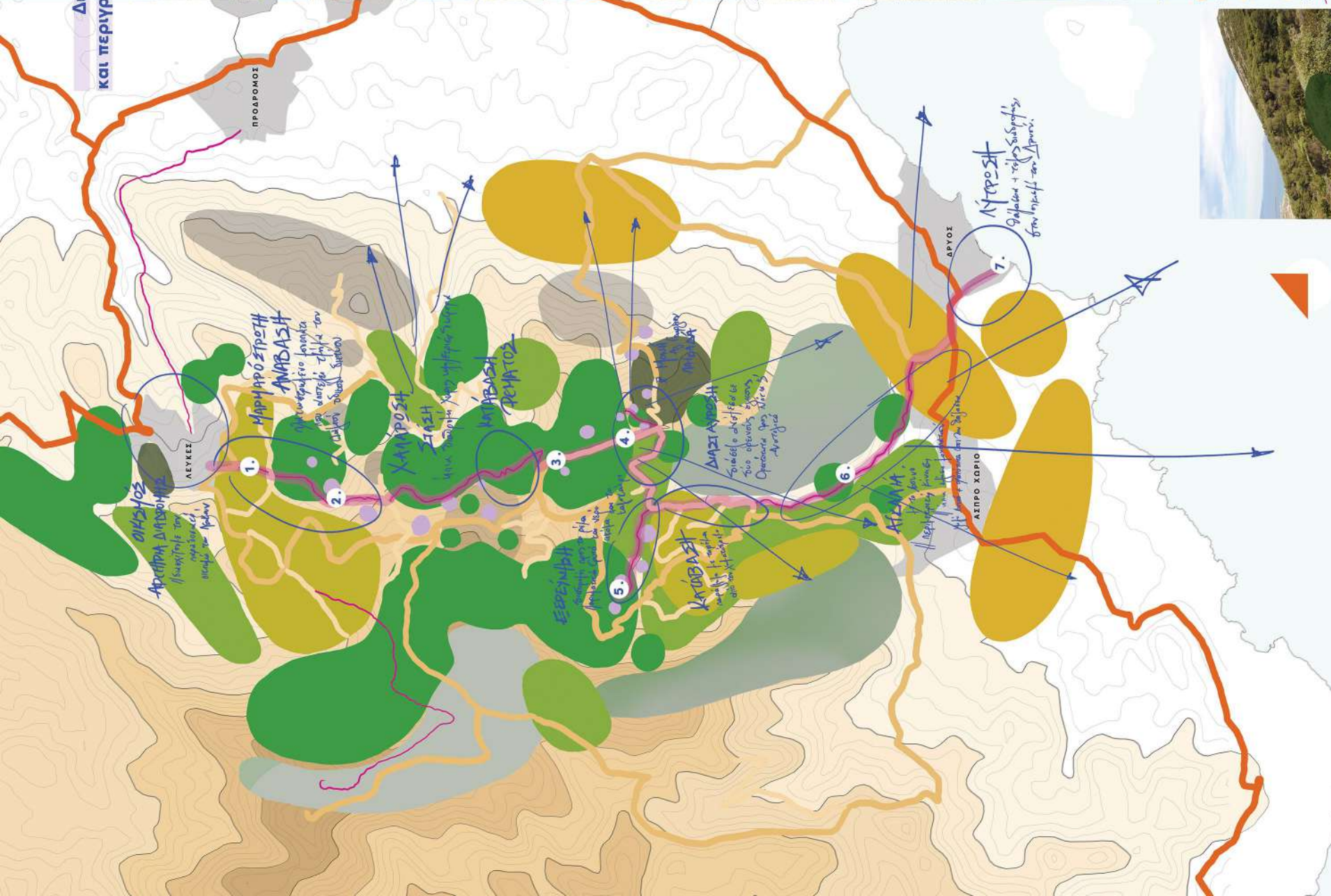
Σύνθεση/Ποικιλία πετρωμάτων και φυτών

Συκιά, παπαρούνες και ξερολιθιά.

Διάγραμμα βλάστησης και περιγραφής της διαδρομής

αραιή βλάστηση, πετρώδες έδαφος

ποικνή χαμηλή βλάστηση

αγρωτικές εκτάσεις

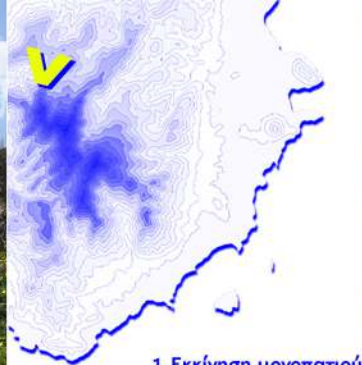
κέρμοι, οικότοποι

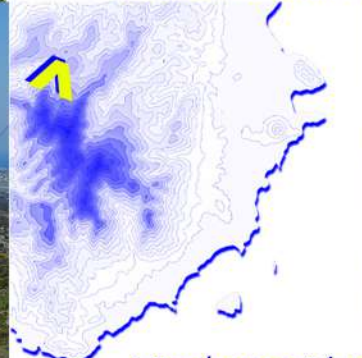
Μάρτης

1. Εκκίνηση μονοπατιού
περιοχή: Αγιάση, έξω από τις Λεύκες
//όρια μονοπατιού, υλικότητα,
βλάστηση.
Συμπεταγμένες:
37° 3'3.54"B, 25°12'21.82"A

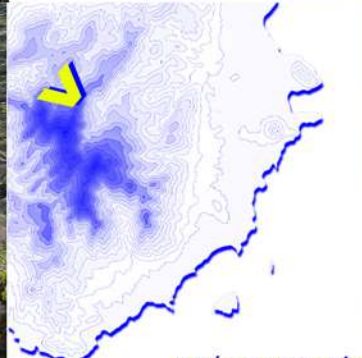
Μάρτης

2. Οπτική προς τις Λεύκες
περιοχή: Αγιάση, έξω από τις Λεύκες
//όρια μονοπατιού, υλικότητα,
βλάστηση, θέα.
Συμπεταγμένες:
37° 2'59.33"B, 37° 2'59.33"A

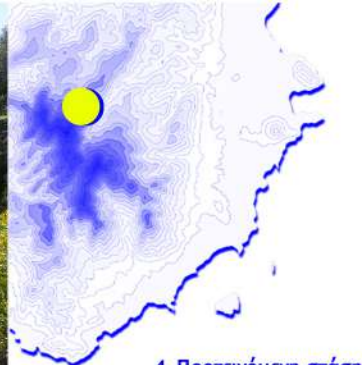
Μάρτης

3. Νότια των Λευκών
περιοχή: Φουρνιά
//όρια μονοπατιού, υλικότητα,
βλάστηση.
Συμπεταγμένες:
37° 2'49.28"B, 25°12'15.29"A

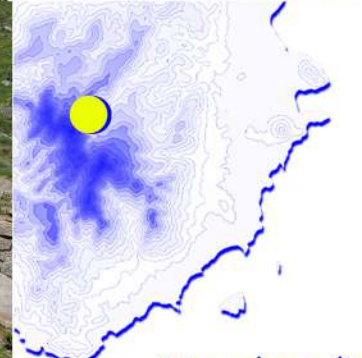
Μάρτης

4. Προτεινόμενη στάση
με φυσική σκιά
//φυσική διαμόρφωση, ρέμα,
υλικότητα, βλάστηση.
Συμπεταγμένες:
37° 2'45.70"B, 25°12'10.77"A

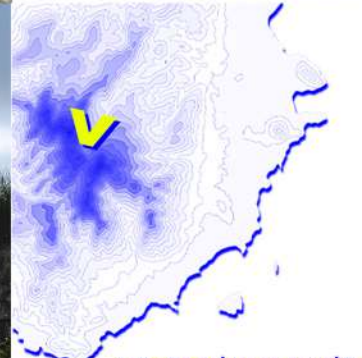
Μάρτης

5. Προτεινόμενη στάση
σε παλιό κτίσμα μέσα σε βράχους
//φυσική διαμόρφωση,
αρχιτεκτονική, βλάστηση.
Συμπεταγμένες:
37° 2'40.57"B, 25°12'11.50"A

Μάρτης

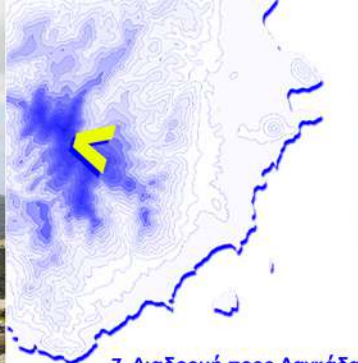

6. Διαδρομή προς Λαγκάδα
περιοχή: Φουρνιά.
//όρια μονοπατιού, υλικότητα,
βλάστηση.
Συμπεταγμένες:
37° 2'33.42"B, 25°12'11.49"A

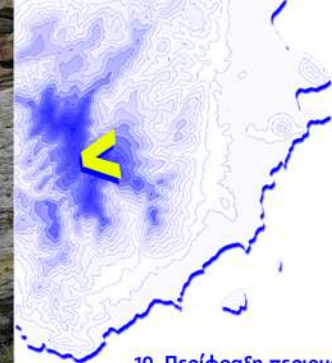
Μάρτης
7.

7. Διαδρομή προς Λαγκάδα
περιοχή: Φουρνιά.
//όρια μονοπατιού, υλικότητα,
βλάστηση.
Συμμεταγμένες:
37° 2'28.38"Β, 25°12'6.39"Α

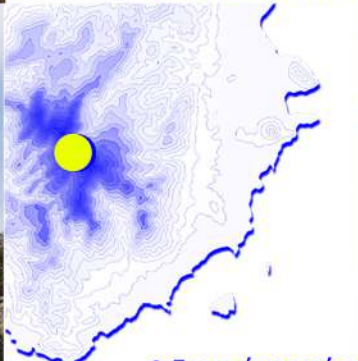
Μάρτης
10.

10. Περίφραξη περιουσίας
παράλληλα με το μονοπάτι.
//σήμανση, βράχια, ξερολιθιά,
βλάστηση.
Συμμεταγμένες:
37° 2'18.32"Β, 25°12'3.94"Α

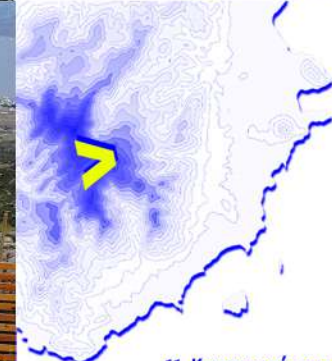
Μάρτης
8.

8. Προτεινόμενη στάση
φυσική διαμόρφωση σε βράχια
//φυσική διαμόρφωση, βράχια,
αρχιτεκτονική, βλάστηση.
Συμμεταγμένες:
37° 2'15.79"Β, 25°12'5.70"Α

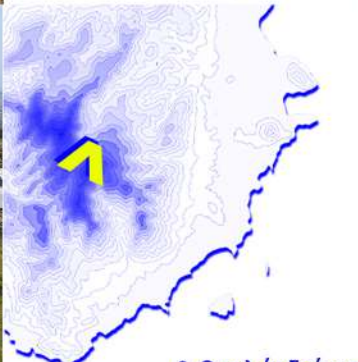
Μάρτης
11.

11. Κατασκευές και θέα
προς τον κάμπο και τον Αγ. Αντώνιο.
//ορατότητα, βλάστηση,
οικοδομές.
Συμμεταγμένες:
37° 2'6.22"Β, 25°12'3.49"Α

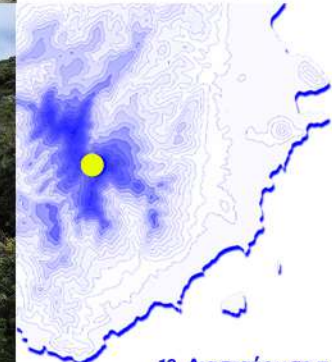
Μάρτης
9.

9. Ο παλιός δρόμος
συναντάει τον καινούριο.
//σήμανση, ξερολιθιά,
βλάστηση, οικοδομές.
Συμμεταγμένες:
37° 2'19.96"Β, 25°12'2.57"Α

Μάρτης
12.

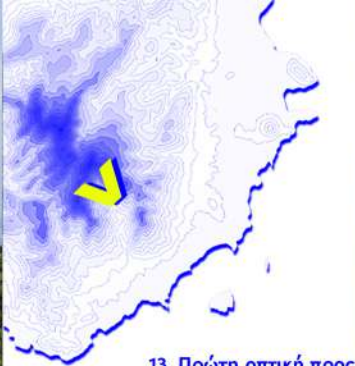

12. Διασταύρωση προς
τους Αγ. Ακίνδυνους.
//όρια μονοπατιού, υλικότητα,
βλάστηση, θέα.
Συμμεταγμένες:
37° 1'57.49"Β, 25°12'8.00"Α

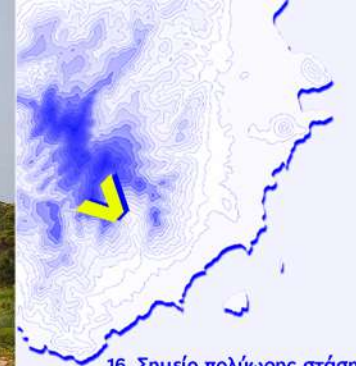
Μάης 13

13. Πρώτη οπτική προς τον Δρυό.
//όρια μονοπατιού, υλικότητα, βλάστηση, θέα.
Συμτεταγμένες:
37° 1'45.77"B, 37° 1'45.77"B

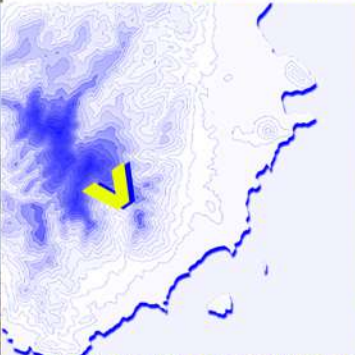
Μάης 16

16. Σημείο πολύωρης στάσης ανάμεσα στις κορυφές Βάρδια και Βουνιά //διαμόρφωση εδάφους,υλικότητα, βλάστηση.
Συμτεταγμένες:
37° 1'40.61"B, 25°11'44.00"A

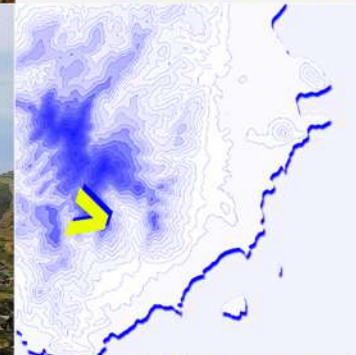
Μάης 14

14. Οπτική προς την ΝΑ Πάρο και την κατάληξη της διαδρομής //όρια μονοπατιού, υλικότητα, βλάστηση, θέα.
Συμτεταγμένες:
37° 1'30.61"B, 25°12'28.95"A

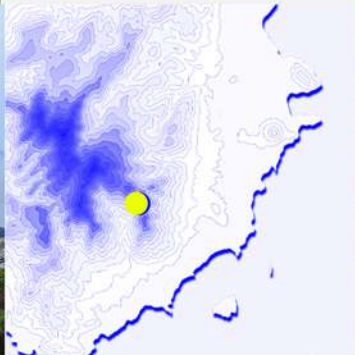
Μάης 17

17. Θέα προς το μονοπάτι περιοχή εξερεύνησης: Λογκάδα //υλικότητα, βλάστηση, θέα, αγροκίες.
Συμτεταγμένες:
37° 1'40.61"B, 25°11'44.00"A

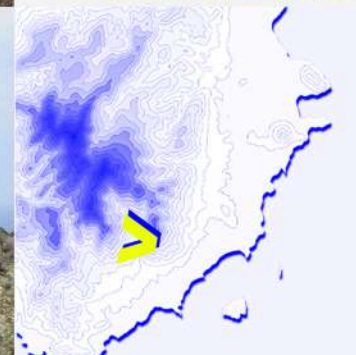
Μάης 15

15. Διάσελο κορυφές Βουνάλα και Βάρδια. //όρια μονοπατιού, υλικότητα, βλάστηση, θέα.
Συμτεταγμένες:
37° 1'25.49"B, 25°12'31.78"A

Μάης 18

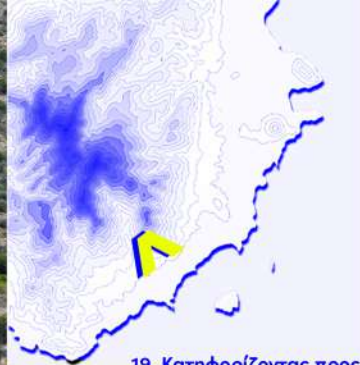

18. Παράλληλα με το ρέμα Καρβουνοπόταμος. //βλάστηση, διαμόρφωση εδάφους.
Συμτεταγμένες:
37° 1'45.76"B, 25°11'48.24"A

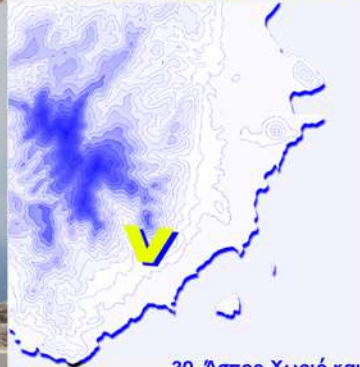
19
Μάης

19. Κατηφορίζοντας προς τον Δρυό.
//βλάστηση, διαμόρφωση εδάφους, καλλιέργειες.
Συντεταγμένες:
37° 1'47.83"B, 25°11'47.29"A

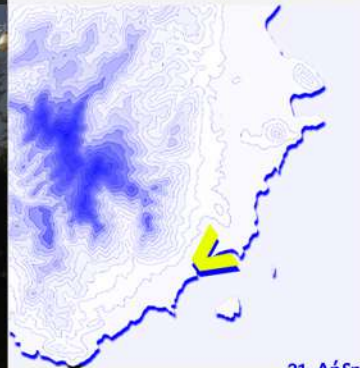
20
Μάης

20. Άσπρο Χωριό και Βιτζιλαιίκα
//βλάστηση, δόμηση, οικισμός, προορισμός.
Συντεταγμένες:
37° 1'53.71"B, 25°11'48.23"A

21
Μάης

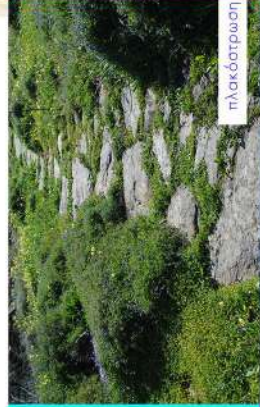

21. Λήξη στην παραλία Δρυού
//θάλασσα, δόμηση, οικισμός, προορισμός.
Συντεταγμένες:
37° 1'53.71"B, 25°11'48.23"A

** φωτογραφίες/υπομνήματα που χρησιμοποιήθηκαν στην μακέτα κλίμακας 1:10.000 που αποτυπώνει τις διάφορες υφές ποιότητες, οπτικές του μονοπατιού.

υλικότητες εδάφους διαδρομής

πλακόστρωση

τοιμενώστρωση/ιδιωτικές παρεμβάσεις

κύριος χωματοδρόμος

χαλίκι/θραύσματα μαρμάρου

Χώμα/Λάσπη -πλάτος χωματοδρόμος

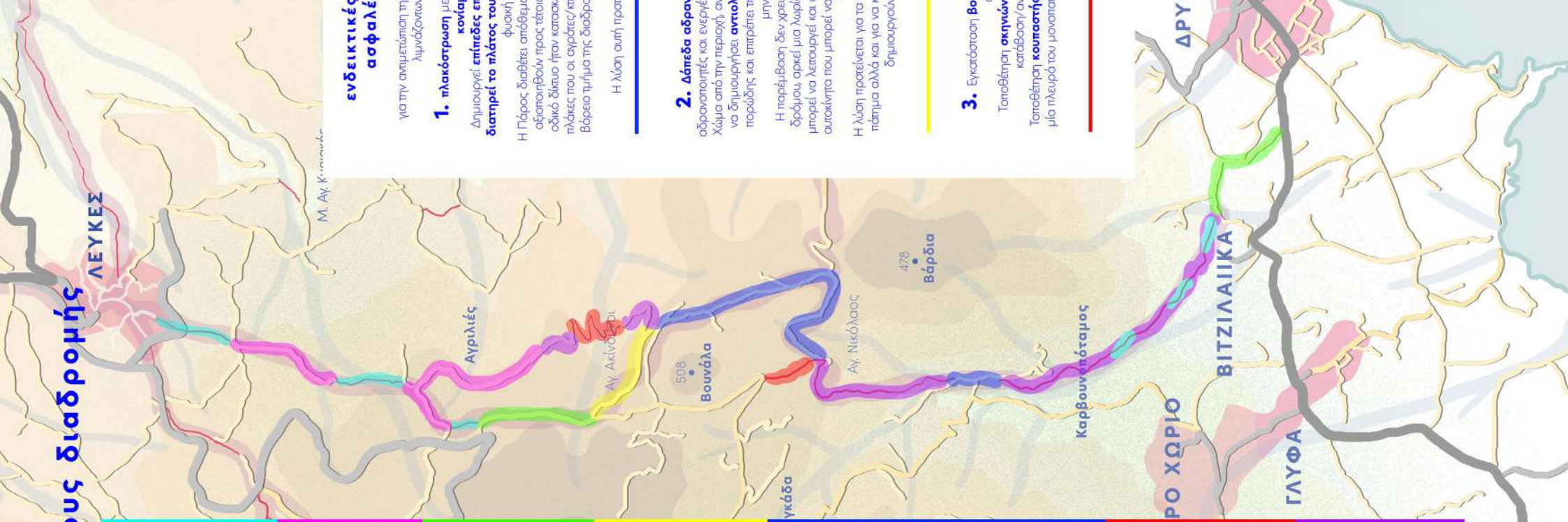
αροσό χαλίκι/χώμα

Βράχιο

Χώμα/χαλίκι -στενό μονοπάτι-

ενδεικτικές διαμορφώσεις για ασφαλέστερο περίπατο

για την αντιμετώπιση της διάβρωσης του εδάφους και των λιμνάζοντων νερών από τις βροχές.

- 1. πλακόστρωση με ακουμπιστές σχιστόπλακες χωρίς κόνιαμα στους αρμούς.**
Δημιουργεί **επίπεδες επιφάνειες** για ασφαλέστερο πάτημα, **διατηρεί το πλάτος του μονοπατιού σταθερό**, επιτρέπει την φυσική κίνηση των υδάτων.

Η Πάρος διαθέτει απόθεμα πετρωμάτων/υλικών που μπορούν να αξιοποιηθούν προς τέτοια χρήση. Ενδεικτικό είναι ότι το παλιό οδικό δίκτυο ήταν κατασκευασμένο για εκατοντάδες χρόνια με πλάκες που οι αγρότες/κτηνοτρόφοι επισκεύαζαν διαρκώς. Στο βόρειο τμήμα της διαδρομής η πλακόστρωση έχει διατηρηθεί ακόμα.

Η λύση αυτή προτείνεται για το σημείο με χάρμα.

- 2. Δάπεδα αδρανιοποιημένου χώματος φυσικούς αδρανιοποιητές και ενεργές ουσίες** αγκυλλογικών φυσικών υλικών. Χάρμα από την περιοχή αναμιγμένο με κάποιο stabiliser, μπορεί να δημιουργήσει **αντολοσθιρές φυσικές επιφάνειες**. Είναι πορώδεις και επιτρέπει την διέλευση νερού με αποτέλεσμα να μην λιμνάζουν νερά.

Η παρέμβαση δεν χρειάζεται να γίνει σε όλο το πλάτος του δρόμου, αρκεί μια λωρίδα πλάτους 12 μέτρα. Η λωρίδα αυτή μπορεί να λειτουργεί και ως διαχωριστικό για τους πεζούς και τα αυτοκίνητα που μπορεί να διέρχονται στα σημεία που ο δρόμος το επιτρέπει.

Η λύση προτείνεται για το σημείο με χαλκι που είναι οσταθή στο πάτημα αλλά και για να καλυφθούν ιδιωτικές παρεμβάσεις που δημιουργούν 'ακασμάτα' στον δρόμο.

- 3. Εγκατάσταση βοηθητικού εξοπλισμού** σε σημεία με οστάσιμες κλίσεις.

Τοποθέτηση **ακηνιών** για την ευκολότερη και ασφαλέστερη κατάβαση/ανάβαση σε σημεία με βράχια.

Τοποθέτηση **κουπαστής** σε σημεία με κλίση και γκρεμό από την μία πλευρά του μονοπατιού για μεγαλύτερη αίσθηση ασφάλειας.

Η δικιά μας πρόταση.

Ένα πρόγραμμα ενίσχυσης του περιπάτου -ως μέσο άθλησης, διασκέδασης αλλά και τουριστικής πρότασης- που θα συμβάλλει στην άμβλυση του χάσματος μεταξύ ντόπιων και επισκεπτών. Δίνουμε μεγάλη βάση στην συγκρότηση σχέσεων μεταξύ των περιπατητών, την επαφή και τον σεβασμό προς την φύση και την ελάχιστη παρέμβαση και οπτικά και στο επίπεδο του εδάφους, που προσπαθήσαμε να είναι όλες οι παρεμβάσεις αναστρέψιμες.

Οι περίπατοι στα μονοπάτια της Πάρου αποτελούν μια προσπάθεια διαφυγής από τον μαζικό τουρισμό και επιστροφής στη φύση. Μία προσπάθεια το βλέμμα να ξεφύγει από το «Κυκλαδίτικο» λευκό και μπλε και να παρατηρήσει όλα εκείνα τα χρώματα και τις ποιότητες που συνθέτουν το κυκλαδίτικο τοπίο

Ο περίπατος είναι μια δραστηριότητα που συχνά γίνεται σε ομάδες -ανά περιοχές οργανώνονται περιπατητικές ομάδες που προγραμματίζουν εξορμήσεις, όπως οι Περιπατητές Πάρου- Ενισχύει την αλληλοβοήθεια, την ομαδικότητα αλλά και προσφέρεται για προσωπικό αναστοχασμό και χαλάρωση. Όμως δεν δημιουργεί συνθήκες κοινωνικοποίησης και επικοινωνία μεταξύ της ομάδας. Ακόμα και η γραμμική διάταξη που επιβάλλεται για να περιπατήσει όλη η ομάδα στην στενή διαδρομή αφήνει μικρά περιθώρια επικοινωνίας. Οι στάσεις προσφέρονται για στιγμές κοινωνικοποίησης, γνωριμίας και ουσιαστικής επικοινωνίας, αλλά δεν φτάνουν.

Η σχεδιαζόμενη πρόταση αφορά προγράμματα ομαδικών περιπάτων που απευθύνονται σε ντόπιους και επισκέπτες και βασίζεται στην πεποίθηση ότι οι κοινές δραστηριότητες, όπως το στήσιμο μιας κατασκευής για τον χώρο της στάσης, αλλά και η ομαδική προετοιμασία ενός γεύματος μπορούν να δώσουν τον χώρο και τον χρόνο ώστε να δημιουργηθούν σχέσεις μεταξύ των περιπατητών. Για αυτό τον λόγο δεν εστιάζουμε στις απαραίτητες διαμορφώσεις στο μονοπάτι για να εξυπηρετηθεί ένας ασφαλής περίπατος, αλλά όλα τα στοιχεία που συνθέτουν την εμπειρία μιας μονοήμερης ομαδικής εκδρομής στο βουνό -εξού και ο τίτλος. Από τον προσωπικό εξοπλισμό, τον χάρτη, την επίπλωση αλλά και την μεγάλη αυλή για την πολύωρη στάση των περιπατητών. Είναι μια εμπειρία που εξυπηρετείται καλύτερα σε ομάδες, αλλά φροντίσαμε να μπορούν όλες μας οι παρεμβάσεις να αξιοποιηθούν και από έναν η μερικούς περιπατητές.

ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΒΟΥΝΟ

Λεύκες-Λαγκάδα-Δρυός

Σημείο συνάντησης:
κεντρική πλατεία Λευκών

Ώρα: **10:00π.μ.**

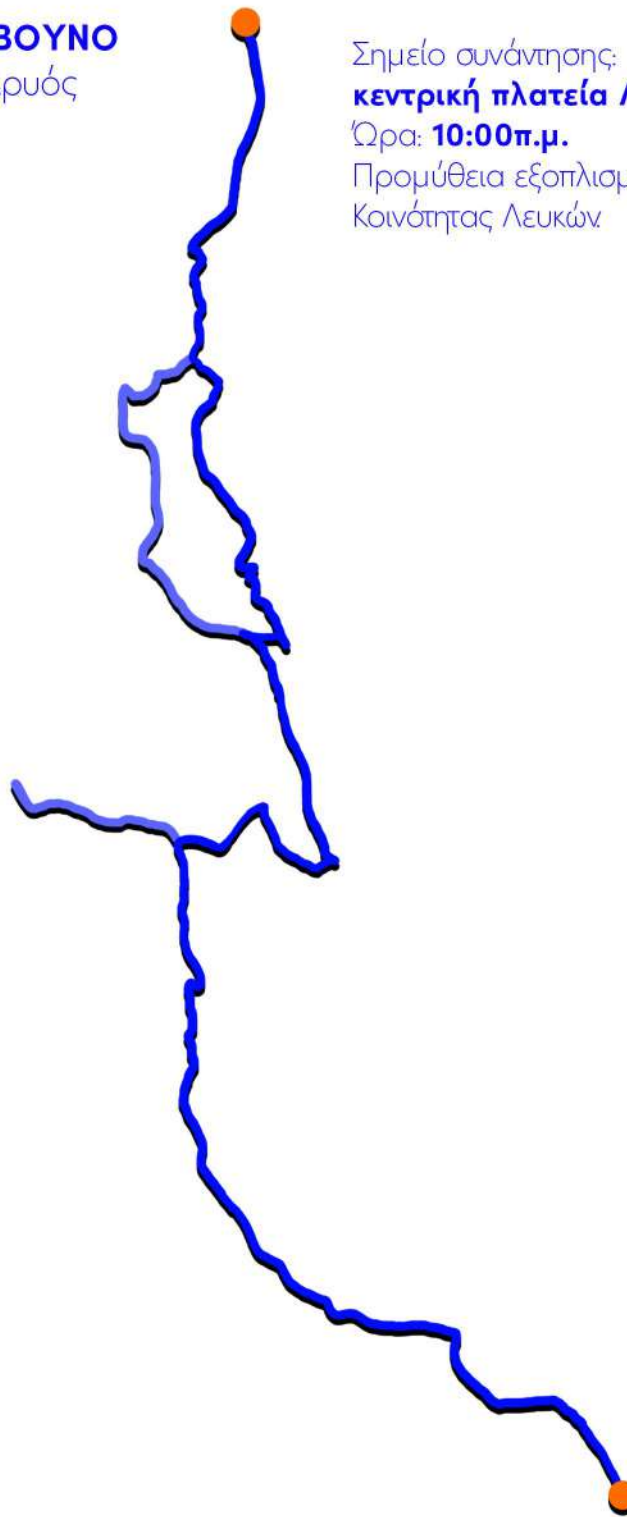
Προμύθεια εξοπλισμού από το κτήριο της
Κοινότητας Λευκών.

Σημείο στάσης: **Διάσελο** ανάμεσα στις κορυφές
Βάρδια και Βουνάλα.

Μετά από **5 χιλιόμετρα** περπάτημα και περίπου
250μ ανύψωση υπολογίζοντας και τις ενδιάμεσες
στάσεις για ξεκούραση, η ώρα κοντεύει περίπου
14:00.

Στο σημείο μπορούν να μείνουν 3-4 ώρες, ώστε να
μαγειρέψουν, να εξερευνήσουν τις γύρω περιοχές και
να φάνε και να γνωριστούν μεταξύ τους.

Ανάλογα με την διάρκεια της μέρας κατά τις 17:30
καλό είναι να ξεκινούν τον περίπατο τους.

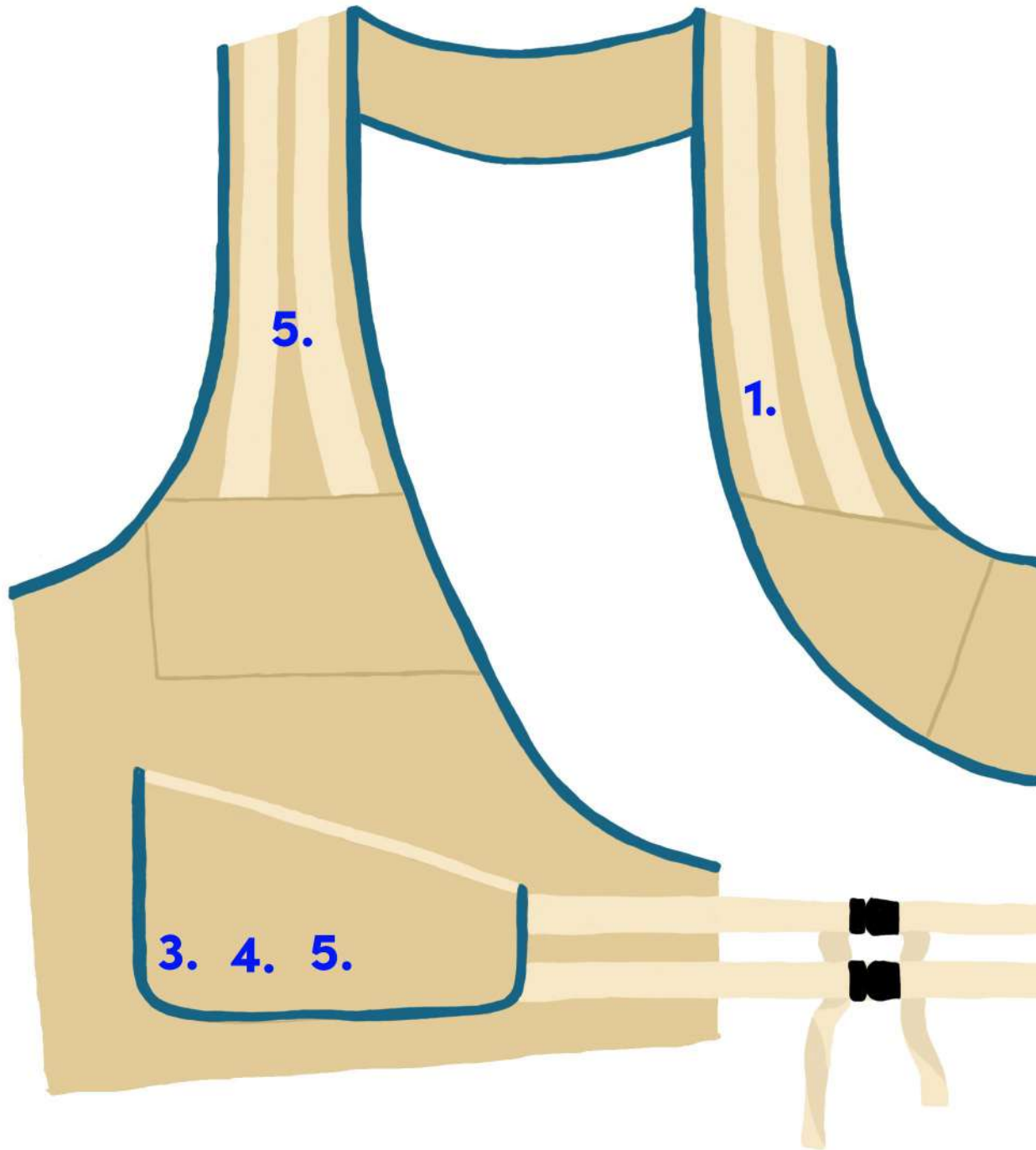
καταφτάνοντας στον Δρυό..

Κατά την επιστροφή οι περιπατητές κοιτούν
νότια και δυτικά, βλέποντας τα χρώμα του
δύοντος ηλίου.

Φτάνουν στον **Δρυό**, μετά από **4,5
χιλιόμετρα** και **400 μέτρα** κατάβαση. Αν ο
καιρός το επιτρέπει, μια βουτιά στον Δρυό
είναι η καλύτερη χαλάρωση μετά από μια
μεγάλη μέρα γεμάτη νέες εμπειρίες.

Προσωπικός εξοπλισμός/γιλέκο

1. ΠΛΗΓΗΣΗ

χάρτης, πυξίδα

2. ΝΕΡΟ, ΦΑΓΗΤΟ

1-1,5l νερό, συσκευασμένα σνακ

3. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΗΛΙΟ

καπέλο, αντηλιακό,

4. ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ, ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ

αντισηπτικά μαντιλάκια, παυσίπονα, αλιφή για τσιμπήματα, τσιρώτα, χαρτομάντιλα, μωρομάντιλα.

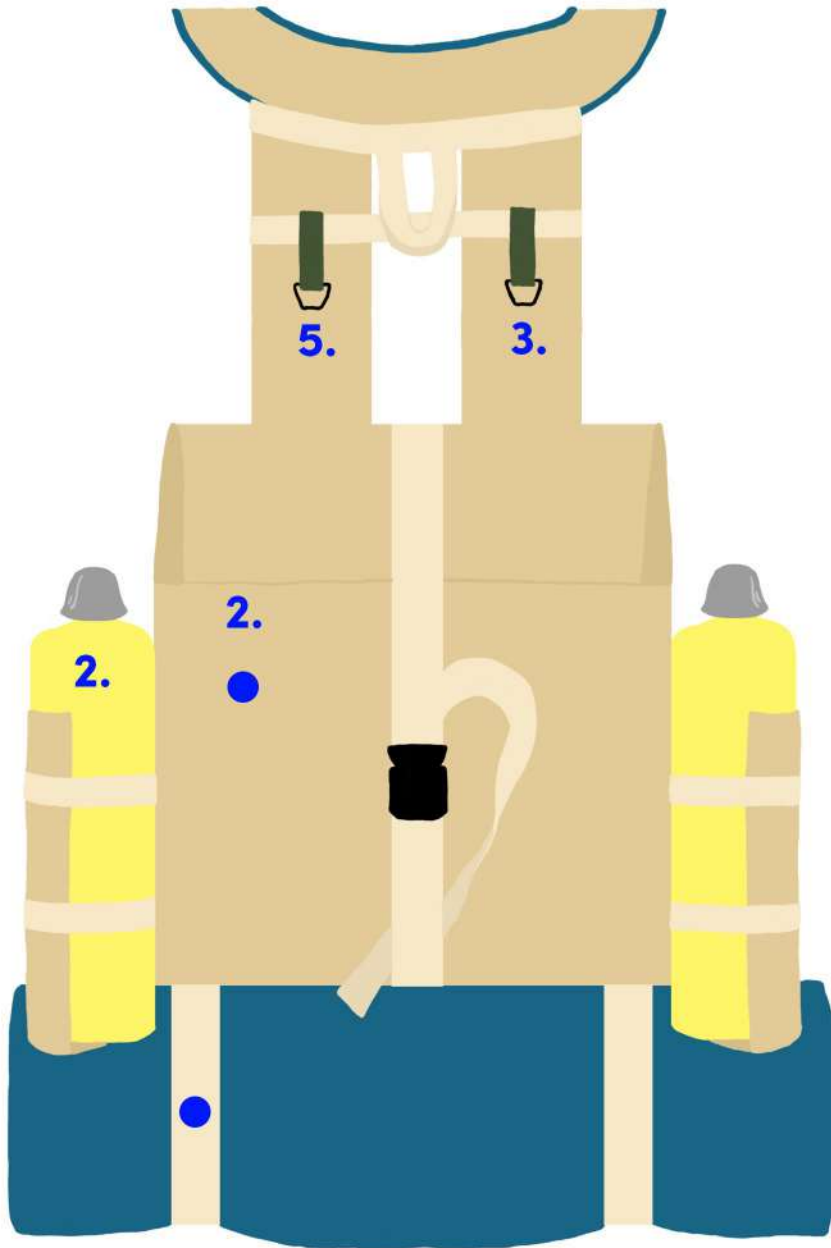
5. ΕΞΤΡΑ

σφηρίχτρα, σουγιάς, αναπύρας, σακούλα σκουπιδιών, ανοξείδωτη κούπα, μεταλλικό κουτάλι/πιρούνι

● ΤΕΝΤΑ, ΜΑΞΙΛΑΡΙ

Προσωπικός εξοπλισμός/γιλέκο

Από το κτήριο της κοινότητας του χωριού οι περιπατητές προμηθεύονται τον απαραίτητο εξοπλισμό για την ημέρα, αφού δεν είναι απαραίτητο να είναι προετοιμασμένοι για μια τέτοια εκδρομή. Ο εξοπλισμός περιλαμβάνεται σε ένα ειδικά σχεδιασμένο γιλέκο/τσάντα το οποίο θα χωράει τα ακριβώς απαραίτητα για έναν περίπατο ημέρας, χωρίς διανυκτέρευση. Στόχοι κατά τον σχεδιασμό του ήταν (1) να αποφευχθεί το περιττό βάρος, (2) να κατανεμηθεί σωστά ώστε να μην δημιουργούνται δυσάρεστες πιέσεις σε σημεία του σώματος που δυσχεραίνουν την εμπειρία, (3) να μπορούν όλα τα εξαρτήματα και περιεχόμενα να πιάνονται εύκολα κατά την πεζοπορία, (4) να αφήνει χώρο και για προσωπικά αντικείμενα.

στάσεις έκτακτης ανάγκης

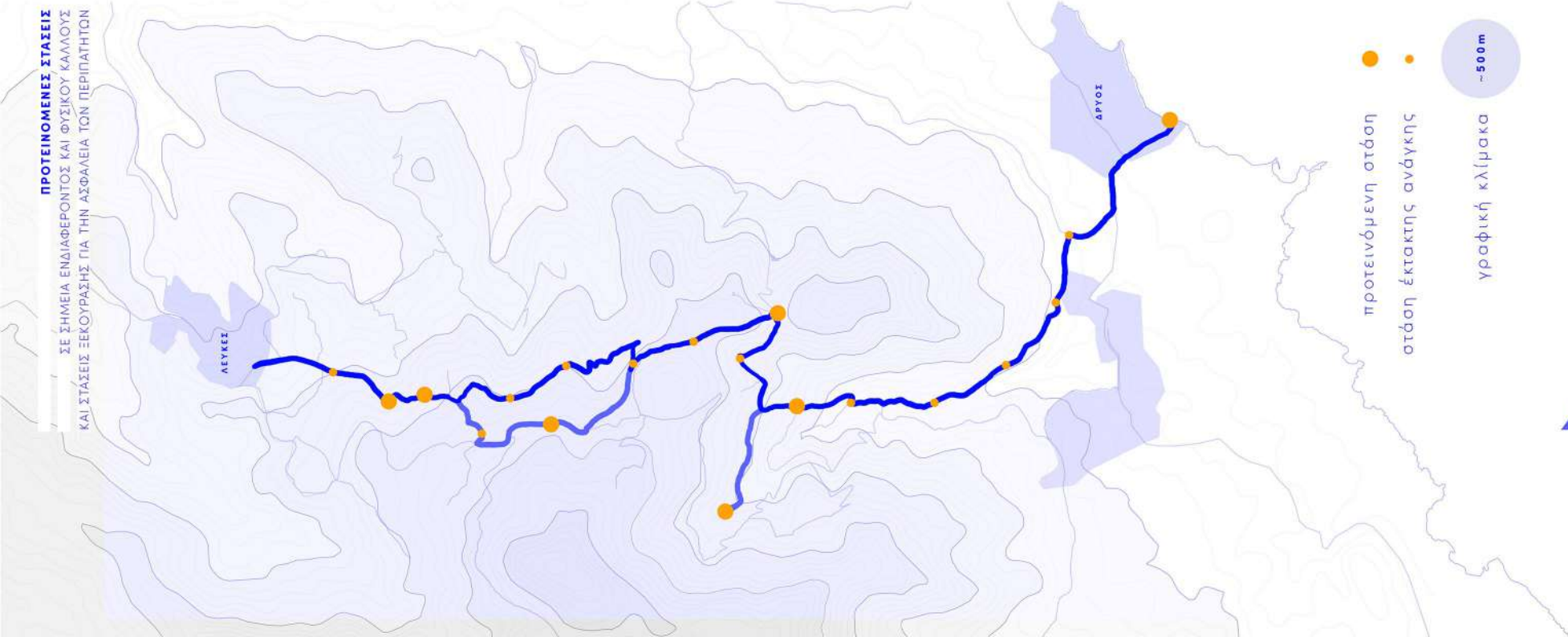
Ιδανικό για ένα μονοπάτι για να είναι ασφαλές για τον περιπατητή είναι να προσφέρει σημεία στάσης ανά 400-500 μέτρα. Οι στάσεις πρέπει να έχουν **(1)** σκιά, **(2)** κάθισμα. Για να αποφύγουμε την παρέμβαση στο ανάγλυφο και την οπτική όχληση με κάποια στέγαστρα, αλλά και για να δώσουμε μια διαδραστική διάσταση στις στάσεις, επιλέξαμε να αποτελούνται από μια **τέντα και μερικούς πασάλους/υποδοχείς** της τέντα. Η στάση λοιπόν αποτελείται από την τέντα, η οποία είναι ραμμένη από ύφασμα Πολυστόφα (97% Polyester, 3% Elastan), ελαφρύ και ελαστικό - ώστε να μπορεί να προσαρμόζεται στα διαφορετικά πλάτη του μονοπατιού- και από 3 ή 4 πασάλους από ξύλο καστανιάς, δύο και ένας ή δύο και δύο εκατέρωθεν του μονοπατιού ή, στις περιπτώσεις που προσφέρεται, σε κάποιο πλάτωμα κοντά στο μονοπάτι.

Συγκεκριμένα ο κάθε πάσσαλος είναι ένας κορμό τόνου στρογγυλός διαμέτρου 10 εκ, και ύψους 3 μέτρων. Στην βάση του έχει ένα μπετονένιο πέδιλο 40x40x50 εκατοστά βυθισμένο στο έδαφος, τα οποία τα συνδέει και μία βιδωτή βάση από γαλβανισμένο ψευδάργυρο, για καλύτερη στήριξη αλλά και για να αποφεύγεται η εισροή νερού ανάμεσα στο ξύλο και το μπετό. Πάνω από το επίπεδο του εδάφους λοιπόν μένουν 2,5μ στα οποία βιδώνονται σε 3 επίπεδα, στο 1.75, το 2.05 και το 2.35, τρεις μάπες, βίδες με σταθερό χαλκά διαμέτρου 3εκ και μήκους 15εκ, στις οποίες θα «δένει» η τέντα. Οι βίδες είναι 3 ώστε να τοποθετείτε η τέντα ανάλογα με την θέση του ήλιου και το σημείο που θέλει ο περιπατητής να σκιάσει.

Έτσι **δεν θα γεμίσει το τοπίο με στέγαστρα που περιμένουν τους περιπατητές να σταματήσουν, αλλά όποτε θέλει, ή το έχει ανάγκη ο περιπατητής, θα φτιάχνει ένα στρέγαστρο.** Τις στάσεις θα πλαισιώνουν και μερικά καθίσματα από κόντρα πλακέ θαλάσσης. Οι στάσεις αυτές εξυπηρετούν όσους έχουν ανάγκη για σκιά ξεκούραση και τα σημεία στα οποία είναι τοποθετημένες έχουν τα περισσότερα ορατότητα και θέα. όμως εξερευνώντας μπορεί να βρει κανείς πολλά σημεία στα οποία μπορεί να θέλει να σταματήσει. Για αυτό έχουμε φροντίσει με το γιλέκο και το καπέλο, να μπορεί κανείς να σταματήσει άνετα και ευχάριστα όπου τον ευχαριστεί. Ο κάθε περιπατητής είναι εξοπλισμένος με χάρτες και πυξίδα, ενώ παράλληλα υπάρχει και η απαραίτητη σήμανση στο μονοπάτι ώστε να μην χρειάζεται απαραίτητα η ομάδα να δεσμεύεται να περπατάει συνεχώς όλη μαζί, αλλά και να νιώθει την άνεση ο καθένας να ξεκουράζεται όσο και όσο συχνά θέλει.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΣΤΑΣΕΙΣ
ΣΕ ΣΗΜΕΙΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΥ ΚΑΛΟΥΣ
ΚΑΙ ΣΤΑΣΕΙΣ ΕΞΟΥΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΠΑΤΗΤΩΝ

προτεινόμενη στάση

στάση έκτακτης ανάγκης

γραφική κλίμακα
~500m

εξοπλισμός στάσεων

Ενδεικτικό σημείο στάσης με πλάτωμα αριστερά του μονοπατιού

Κορμός Τόρνου Σπρωγγιάς
Εμπισιαμένος **10x300cm**

Μάπα βίδα με σταθερό χαλκά
διάμετρος **30mm**, μήκος **150mm**

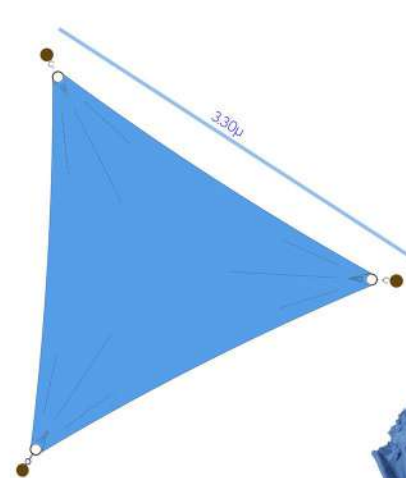
x3 στα 1,75m, 2,05m, 2,35m
από το έδαφος

Βιδωτή βάση από γαλβανισμένο
ψευδάργυρο.

μπετονένιο **πέδιλο** για την πάκτωση του
πασαλού, στο έδαφος
40x40x50εκ

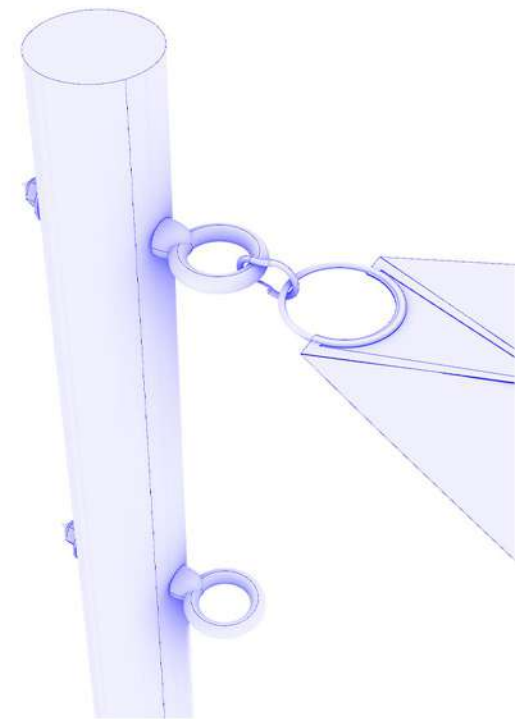
Καραμπίνερ, για το "δέσιμο"
της τέντας στον πάσσαλο

Ξύλινος κρίκος,
ραμμένος στην τέντα

Πολυστόφα, ελαστικό ύφασμα
97% polyester, 3% elastan

ξύλινα καθίσματα
από κόντρα πλακέ θαλάσσης
45x45x45εκ

Και αφού η ομάδα έχει περπατήσει περίπου 5 χιλιόμετρα, ο καθένας έχει διατηρήσει την αυτονομία του ως προς τις στάσεις, την ταχύτητα αλλά και διαδρομή που έχει επιλέξει, αφού υπάρχει μια σημαντική διασταύρωση που επηρεάζει τον βαθμό δυσκολίας του μονοπατιού. Κάποια στιγμή συναντούν το σημείο που επιλέξαμε να είναι και το σημείο της πολύωρης στάσης. Είναι το σημείο που θα στήσουν οι περιπατητές ένα καθιστικό που θα μπορούν να κάτσουν και να ξεκουραστούν για ώρα, να επικοινωνήσουν ουσιαστικά, να εξερευνήσουν την γύρω περιοχή και μικρές διαδρομές εκτός μονοπατιού.

η αυλή.

Το σημείο βρίσκεται ανάμεσα στις κορυφές Βουνάλα και Βάρδια. Όπως βλέπετε στις τομές και την μακέτα σε κλίμακα 1:1000 της γύρω περιοχής, υπάρχει ένα διάσελο, που επιτρέπει την ορατότητα προς τις νοτιοανατολικές και βορειοανατολικές ακτές και έχει μια ικανή έκταση χωρίς υψομετρικές διαφορές ώστε να στηθούν οι κατασκευές μας χωρίς έντονη παρέμβαση στο ανάγλυφο.

Οι **λειτουργίες** που θέλουμε να εξυπηρετεί η αυλή είναι **(1)** ξεκούραση των περιπατητών **(2)** μαγείρεμα και φαγητό **(3)** κοινωνικοποίηση και συγκρότηση σχέσεων μεταξύ της ομάδας.

Για αυτό σαν **ποιότητες** θέλαμε να σχεδιάσουμε **(1)** τραπεζοκαθίσματα που να επιτρέπουν κυκλικές διατάξεις **(2)** στέγαστρο για σκίαση **(3)** αποθηκευτικό χώρο για να μπορούν να αποθηκεύονται προμήθειες και εξοπλισμός για το φαγητό.

Οι **βασικές αρχές κατά τον σχεδιασμό** είναι:

(1) να είναι αναστρέψιμη η παρέμβαση μας, αν κάποια στιγμή σταματήσει να επιτελεί τον σκοπό της, να μην έχει καταστρέψει το έδαφος της περιοχής

(2) επειδή είναι σε σημείο όπου είναι ορατό από πολλά σημεία της Πάρου, θέλαμε να αποφύγουμε τα οριζόντια στοιχεία σε ύψος, στέγαστρα δηλαδή, σε μεγάλη έκταση κιόλας, γιατί επηρεάζει την κορυφογραμμή

(3) για να μπορεί να εξυπηρετεί τις πιθανότητες επικοινωνίας που μπορεί να προκύψουν, θέλαμε να αποτελείται από διακριτά στοιχεία που μπορούν να συνδυαστούν με διάφορους τρόπους

(4) θεωρούμε ότι η από κοινού κατασκευή/στήσιμο του χώρου, των τραπεζιών, του μηχανισμού σκίασης, του φαγητού κ.α. μπορεί να λειτουργήσει σαν έναυσμα για την κοινωνικοποίηση μεταξύ της ομάδας

(5) να κατασκευάζονται όλα από αντικείμενα που υπάρχουν στο εμπόριο και είναι σχετικά φτηνά.

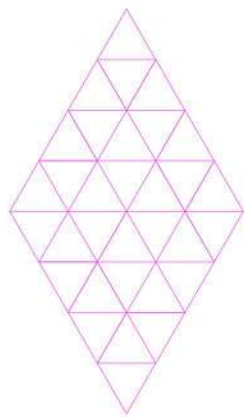

Ξεκινήσαμε με έναν **κανάβο ισόπλευρων τριγώνων** με διάσταση 3.3 μετρα στις κορυφές των οποίων τοποθετήσαμε τους πασσάλους για τις τέντες που χρησιμοποιούμε και στις στάσεις έκτακτης ανάγκης -με μια μικρή διαφοροποίηση, η βίδα έχει κρίκο και από τις δύο πλευρές. Στην συνέχεια σχεδιάσαμε τραπέζια που προέκυψαν από μια γεωμετρική διαδικασία ώστε να έχουν σχήμα τέτοιο που να **μπορούν να δημιουργούν αρκετούς συνδυασμούς** εντός του κανάβου.

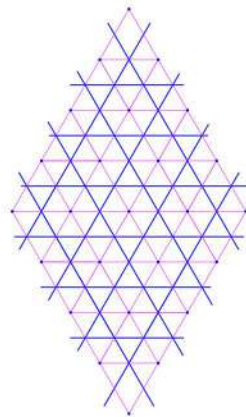
Μετατοπίσαμε την μία διάμεσο του τριγώνου 40 εκατοστά εκατέρωθεν και κρατήσαμε το τραπέζιο που δημιουργείται από τις τεμνόμενες πλευρές του τριγώνου και τις νέες ευθείες. Το σχήμα αυτό δημιουργεί μέσα στον χώρο πολλά διαφορετικά μοτίβα. Τα τραπέζια δημιουργούν κοίλους σχηματισμούς που εξυπηρετούν την «**κυκλικότητα**», **την εσωστρέφεια**, που θέσαμε ως ζητούμενο, και την δημιουργία «**εστιών**».

Τα τραπέζια επιλέξαμε να κατασκευάζονται με τις 3 έδρες του πολυγώνου και μία κάθετη που ενώνει τα μέσα των άλλων τριών. Αντίστοιχα και τα καθίσματα είναι κύβοι με διαστάσεις 45x45x45. Κάθε τραπέζι εξυπηρετεί περίπου 3 άτομα.

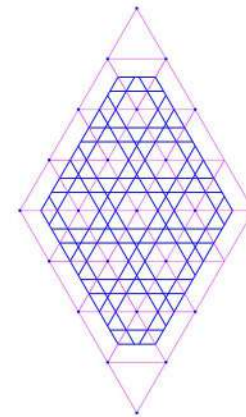
κανάβος ισόπλευρων τριγώνων με διάσταση 3,3m

κανάβος από τις ευθείες που ενώνουν τα μέσα των τριγώνων

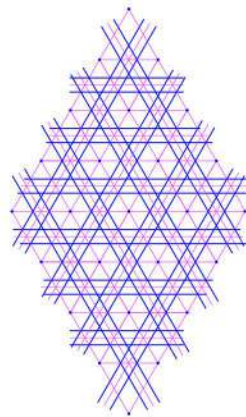

περιορίζουμε τις επιφάνειες εντός του επιλεγμένου κανάβου.

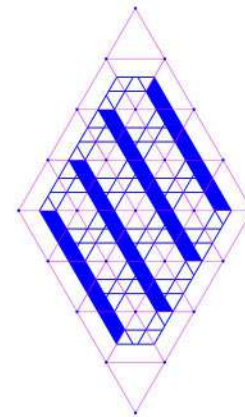
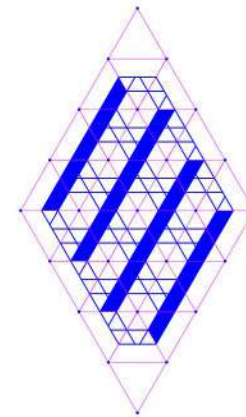
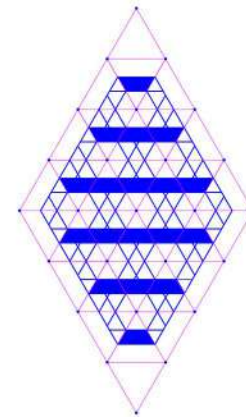

τοποθέτηση πασσάλων στις κορυφές

δημιουργία επιφανειών με πλάτος 0.8m παράλληλα με τις ευθείες που ενώνουν τα μέσα των τριγώνων

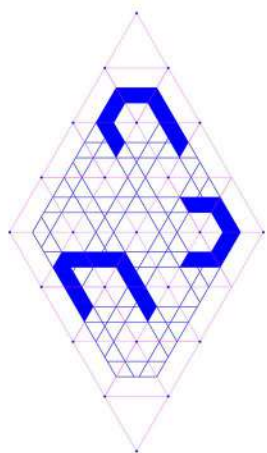

δυνατές θέσεις τοποθέτησης τραπέζιού οριζόντια και διαγώνια

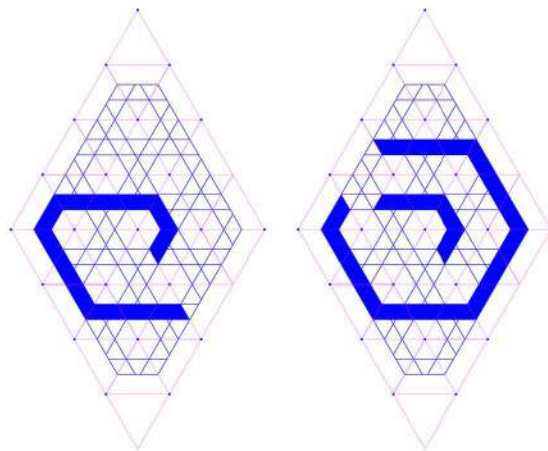

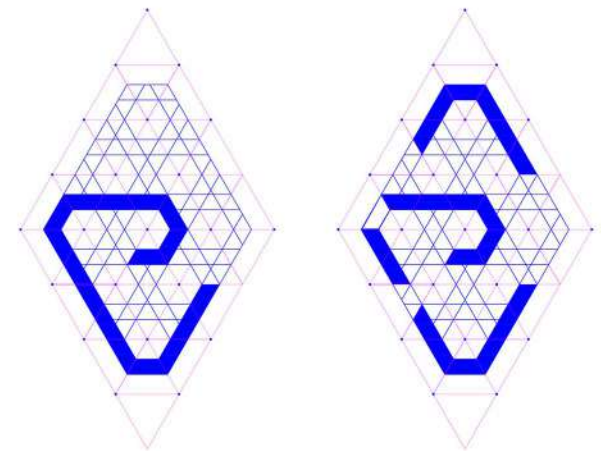
προτεινόμενες διατάξεις τραπεζιών
ανάλογα με τις ανάγκες της παρέας

μικρές αυτόνομες διατάξεις που εξυπηρετούν 5-10 άτομα η κάθε μία, γύρω από μικρές εστίες.

κυκλικές διατάξεις που εξυπηρετούν 20-30 και 30-40 άτομα με εστία μαγειρέματος στο κέντρο.

διατάξεις με 2 η και 3 εστίες που φιλοξενούν μέχρι και 50 άτομα.

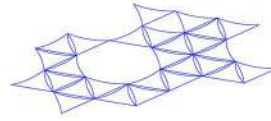

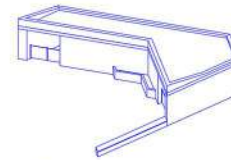
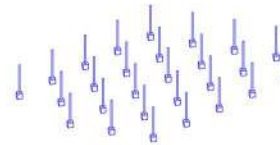
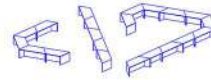
ΤΕΝΤΕΣ

υφασμάτινες τέντες από **πολυεστέρα** (ελαφρύ, ελαστικό, ανθεκτικό ύφασμα) σε τριγωνικό σχήμα με ίσες πλευρές διαστάσεων 2,70 μ. στις κορυφές είναι ραμμένοι **ξύλινοι κρίκοι**, στον οποίο δένει ένα **καραμπίερ** διάστασης 8εκ, ο οποίος με την σειρά του δένει στον κρίκο της μπάας στον πάσσαλο.

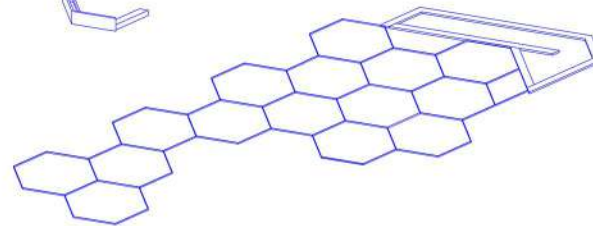
ΤΡΑΠΕΖΙΑ

κάτιψη σε σχήμα τραπέζιο με μήκος 80εκ και πλευρές περίπου 2,10 μ και 1,20μ, το ύψος του είναι 73 εκ, είναι κατασκευασμένα από **κόντρα πλακέ θαλάσσης** πάχους 3εκ, αποτελείται από 4 έδρες. Η κάτιψη τους έχει προκύψει από γεωμετρική διαδικασία γύρω από τις διαμέσους των ισόπλευρων τριγώνων που αποτελούν τον κόντρα των πασαλίων.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

αριθμοτά την πλακόστρωση
-**πέτρινο κτήριο** με μπετονένια στοιχεία (θεμέλια, ποδιά, σενιάς, πλάκα, δοκάρια), λειτουργεί ως αποθηκευτικός χώρος. Χωράει όλα τα καθίσματα και τα τραπέζια αλλά και ράφια με προμήθειες.
-**βρύσες** από μπετόν

ΚΑΘΙΣΜΑΤΑ

κύβος με διάσταση 45εκ, 3 έδρες στις πλευρές του κύβου και μία κατακόρυφη που συνδέει τα τις διαμέσους των πλευρών

ΠΑΣΣΑΛΟΙ

Έχουν μπετονένιο πέδιλο στην βάση τους το οποίο βρίσκεται κάτω από το έδαφος, δένουν με αυτό με μεταλλική βάση, στην κορυφή τους έχουν βιδωμένες μύτες με σταθερό κρίκο και από τις δύο πλευρές ώστε να αγκυραώνουν οι τέντες.

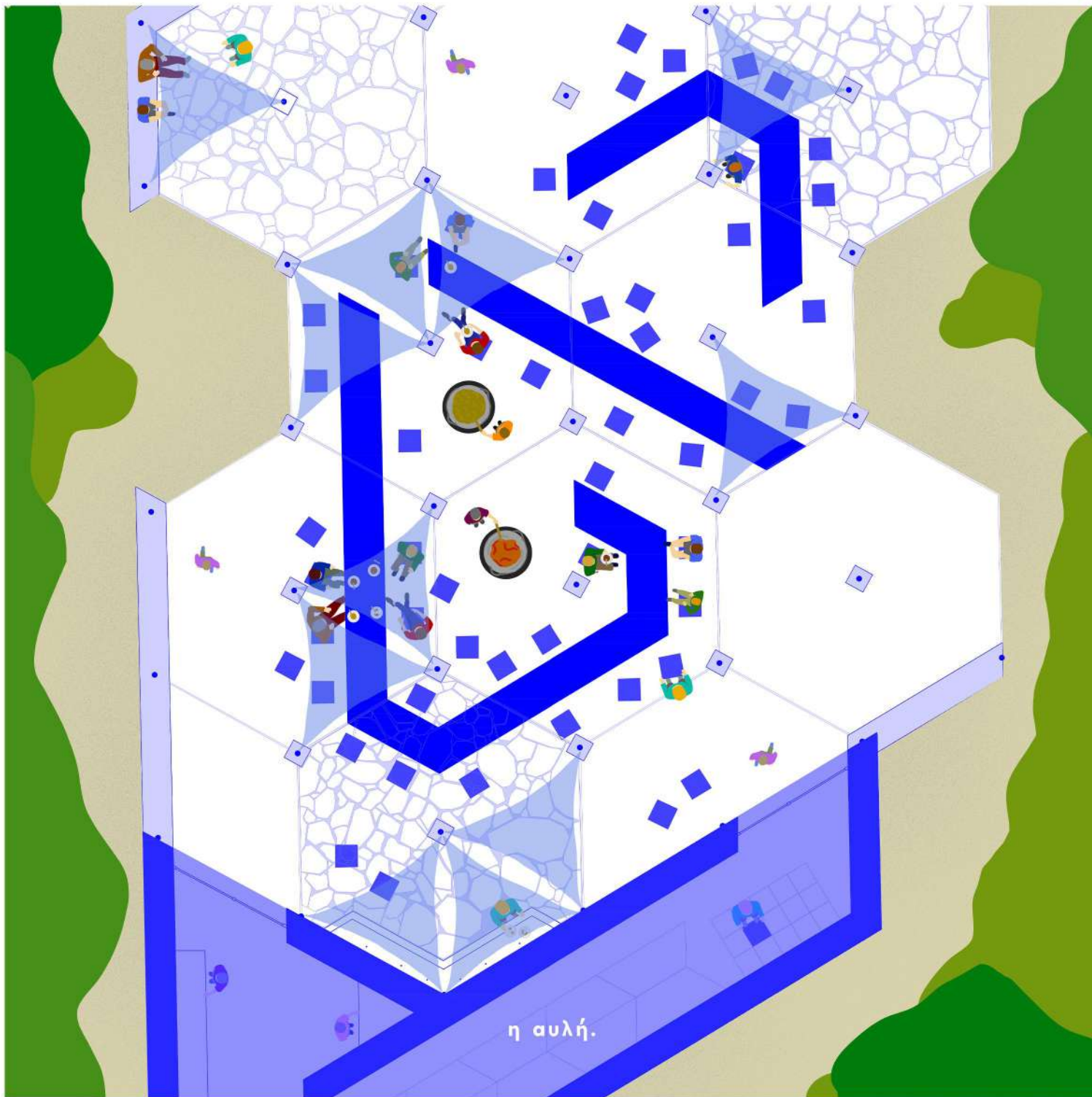
ΕΓΚΥΒΩΤΙΣΜΟΣ

-**φιλέτο κόντρα πλακέ θαλάσσης** 3εκ πάχος, 10 εκ πλάτος για τον εγκιβωτισμό της πλακόστρωσης σε εδάφωμα που εγγράφονται σε κύκλο σιάτας 3,30m.

-**μπετονένια ποδιά**, μέρος της θεμελίωσης του κτίματος πάχος 10 εκ, πλάτος 60εκ.

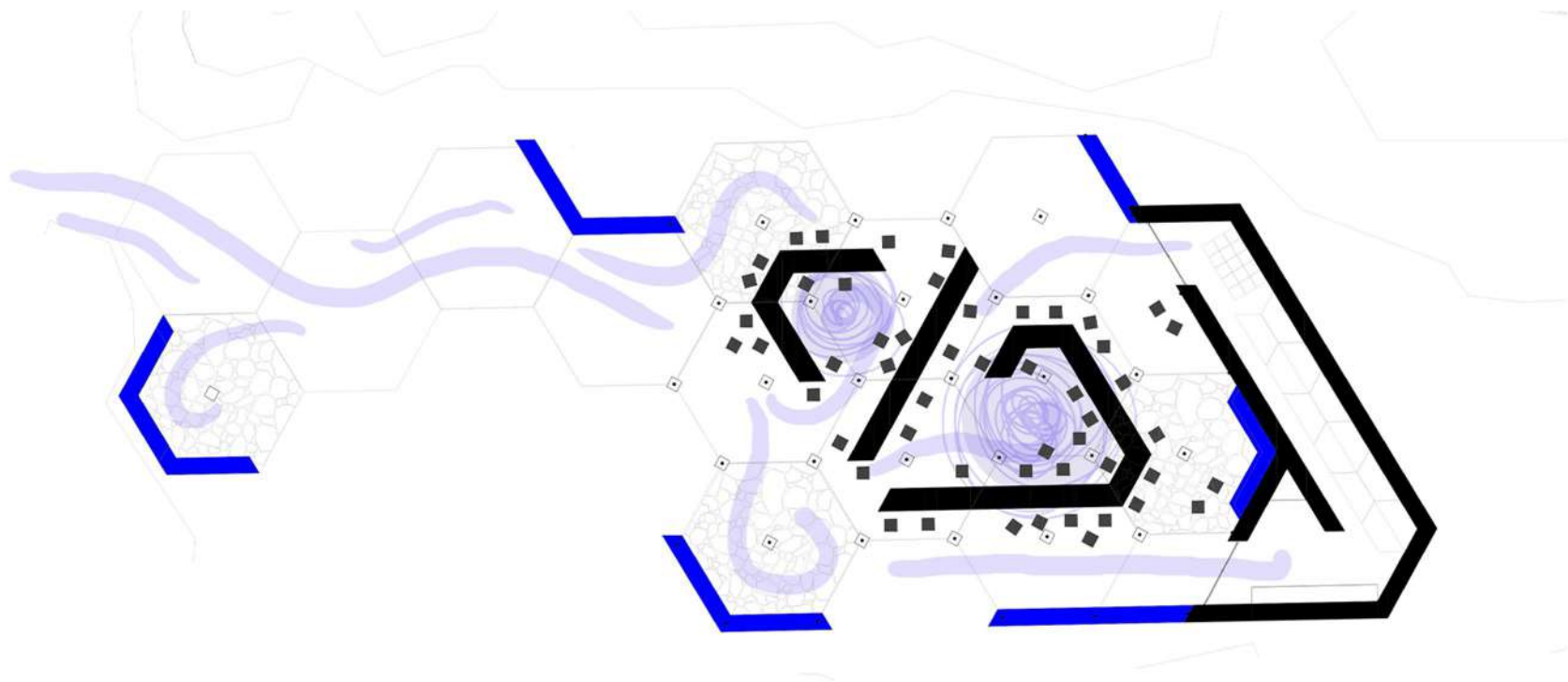

η αυλή.

διάγραμμα κίνησης

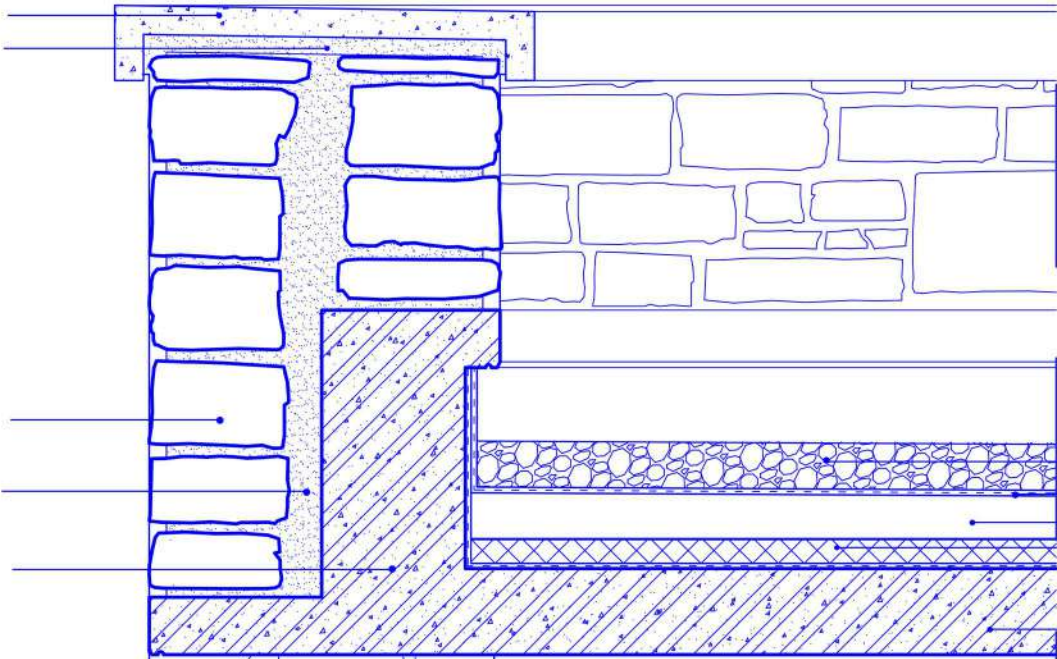

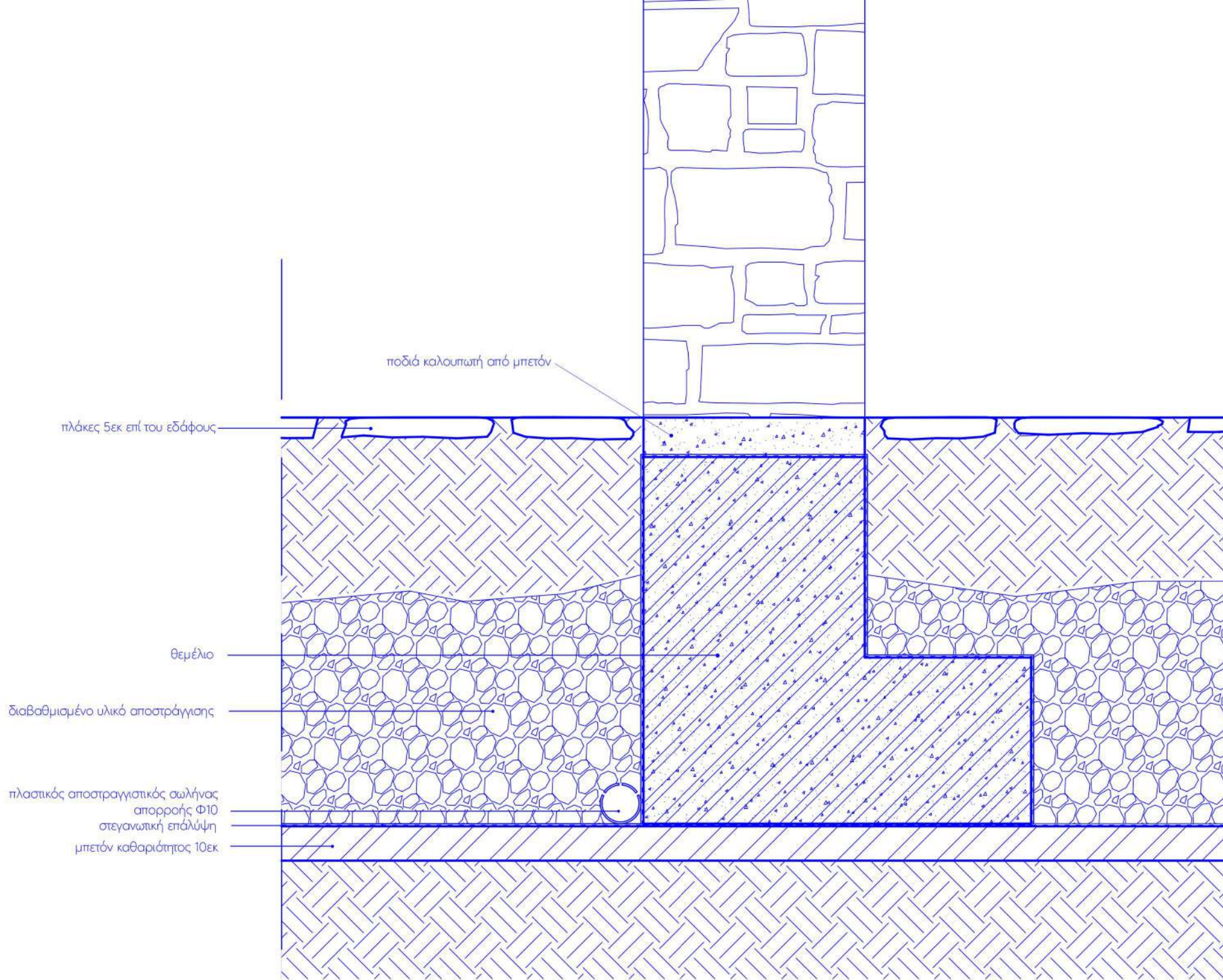
καλουπωτή ποδιά από μπετόν
ταμεντοκόλλαμα 2εκ

τοιχοποιία
λιθοδομή 60 εκ με βαθύ αμολόγημα
αινδετικό κονίαμα
ανεστραμμένη δοκός 60x30mm

επικόλυψη χαλίκι 8εκ
τελική επίστρωση, ασφαλτόπανα
ρύσεις ελαφρομπετόν 8-4 εκ
στεγάνωση, ασφαλτική μεμβράνη
φράγμα υδραρμών, ασφαλτικό γαλάκτωμα
πλάκα οπλισμένου ακυροδέματος 15εκ

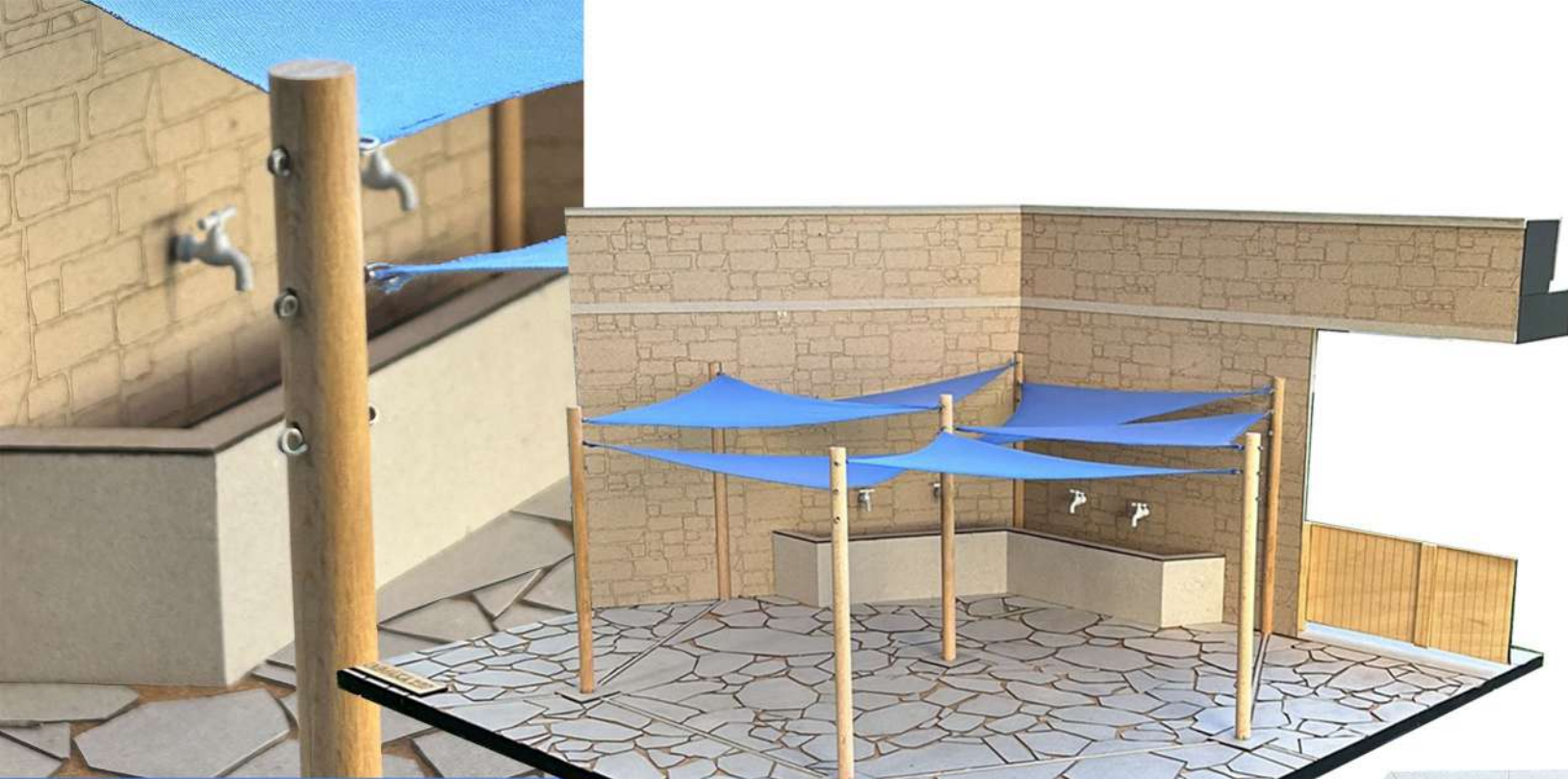

μακέτα κλίμακας 1:10

